

Συμμετέχοντες B-FEST 5 / Participants B-FEST 5

Το Διεθνές Αντιεξουσιαστικό Φεστιβάλ της Βαβυλωνίας “**B-Fest**” επιστρέφει με καλεσμένους διεθνούς φήμης ομιλητές και καλλιτέχνες!!

Μετά από τις επιτυχημένες του διοργανώσεις τα τελευταία χρόνια που προσέλκυσαν δεκάδες χιλιάδες κοινού, το **B-Fest** επανέρχεται φέτος με το πολιτικό του πρόγραμμα να περιστρέφεται γύρω από θέματα όπως το προσφυγικό, τον μετασχηματισμό της Ευρώπης, την άμεση δημοκρατία και τα σύγχρονα απελευθερωτικά κινήματα σε Ευρώπη και Μέση Ανατολή.

Ριζοσπάστες διανοούμενοι, ακαδημαϊκοί και ακτιβιστές, μοιράζονται ιδέες, προτάσεις και ριζοσπαστικές συζητήσεις σε γεμάτα αμφιθέατρα και σε ένα φεστιβάλ που περιλαμβάνει ομιλίες, workshops, συναυλίες, προβολές σινεμά, θεατρικές παραστάσεις κ.ά.

**B-FEST 5: Θεμελιώνοντας την Ουτοπία /27-28-29 Μαΐου 2016,
Πανεπιστημιούπολη, Ζωγράφου, είσοδος Ούλφ Πάλμε, Αθήνα**
(Δείτε το αναλυτικό πρόγραμμα [εδώ](#) και [εδώ](#))

ΟΜΙΛΙΕΣ/ ΣΥΝΑΥΛΙΕΣ/ ΣΙΝΕΜΑ/ ΘΕΑΤΡΟ/ ΕΚΘΕΣΗ ΒΙΒΛΙΟΥ/ ΚΟΜΙΞ/
ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΑ WORKSHOPS

ΟΜΙΛΗΤΕΣ: Julian Assange: Αυστραλός ακτιβιστής που δραστηριοποιείται στο διαδίκτυο, δημοσιογράφος, hacker, κύριος εκπρόσωπος και αρχισυντάκτης του διαδικτυακού τόπου Wikileaks, υπέρμαχος της ελευθερίας του λόγου και της δημοκρατίας, διωκόμενος εξαιτίας της πολιτικής του δράσης. Η Wikileaks είναι μία διεθνής πολιτική οργάνωση με σκοπό την αποκαλυπτική πληροφόρηση του κοινού και τον έλεγχο της κρατικής και ιδιωτικής εξουσίας.

Συνέντευξη Julian Assange: Wikileaks & New York Times
David Ames Curtis: Αμερικάνος μεταφραστής, συγγραφέας, ακτιβιστής

και στενός συνεργάτης του Κορνήλιου Καστοριάδη. Συνιδρυτής του Agora International, μιας διεθνούς διαδικτυακής πλατφόρμας αφιερωμένη στο πρόταγμα της αυτονομίας και στην συλλογή και προώθηση της παγκόσμιας βιβλιογραφίας του Καστοριάδη. Έχοντας μεταφράσει πάνω από ένα εκατομμύριο λέξεις από γραπτά του μεγάλου φιλοσόφου, δικαίως θεωρείται ο επίσημος μεταφραστής του στον αγγλόφωνο κόσμο.

Μεταξύ άλλων είναι υπεύθυνος έκδοσης, μετάφρασης και επιμέλειας του τόμου *The Castoriadis Reader* και του τρίτου έργου *Political and Social Writings*. Η Dilar Dirik συμμετέχει ενεργά στο κίνημα των κούρδων γυναικών. Είναι συγγραφέας, δημοσιογράφος και υποψήφια διδάκτορας στο Τμήμα Κοινωνιολογίας του Πανεπιστημίου του Cambridge. Αρθρογραφεί σε διεθνείς ιστότοπους. Η έρευνά της επικεντρώνεται στο κουρδικό απελευθερωτικό κίνημα και στις αυτόνομες κοινότητες της Ροζάβα καθώς και στη σχέση μεταξύ φύλου και εξουσιαστικών θεσμών.

Ενδεικτικά κείμενά της στα ελληνικά:

- Οικοδομώντας την δημοκρατία χωρίς το κράτος
- Η απεικόνιση των κουρδισσών μαχητριών στα μέσα ενημέρωσης

Massimo De Angelis (Ιταλία): καθηγητής Πολιτικής Οικονομίας στο Παν/μιο του Ανατολικού Λονδίνου (UEL). Αρχισυντάκτης της διαδικτυακής επιθεώρησης *The Commoner*. Πιο πρόσφατο έργο του: *"The Beginning of History: Value Struggles and Global Capital"*.

Στα ελληνικά κυκλοφορεί το έργο του: *Κοινά, περιφράξεις και κρίσεις, Εκδόσεις των Ξένων, 2013*

Κείμενά του στα ελληνικά:

- Στοχασμοί πάνω στον Tronti
- Μαρξ και πρωταρχική συσσώρευση. Ο διαρκής χαρακτήρας των «περιφράξεων» του κεφαλαίου
- Η τραγωδία των καπιταλιστικών κοινών

Claudia Moatti: καθηγήτρια Ρωμαϊκής Ιστορίας στο Παν/μιο Paris

VIII και Πρακτικής Κλασικών Σπουδών και Δικαίου στο Παν/μιο της Νότιας Καλιφόρνιας. Συγγραφέας πολλών βιβλίων και άρθρων με ειδίκευση σε θέματα μετακινήσεων πληθυσμών και μετανάστευσης, αρχαίας πολιτικής σκέψης και ρωμαϊκής ιστορίας.

Στα ελληνικά:

- Το δοκίμιό της *“Το σπέρμα και το κράτος. Σκέψεις για την πολιτική δημιουργία στην Αθήνα”* στο βιβλίο του Κορνήλιου Καστοριάδη, *Η ελληνική ιδιαιτερότητα (τρίτος τόμος), Θουκυδίδης, η ισχύς και το δίκαιο*, εκδόσεις Κριτική.
- Σκέψεις πάνω στη Μετανάστευση και την Ταυτότητα στην Αρχαιότητα Jerome E. Roos: συγγραφέας, ακτιβιστής, εκδότης και ιδρυτής του ROAR Magazine, ενός ανεξάρτητου περιοδικού που προσφέρει σκέψεις και αναλύσεις για την κρίση του καπιταλισμού, τους κοινωνικούς αγώνες και την πραγματική δημοκρατία. Χαρακτηρισμένο από την Ναόμι Κλάιν ως «ένα συναρπαστικό παράθυρο στις παγκόσμιες εξεγέρσεις», το ROAR είναι από το 2010 ένα από τα σημαντικότερα σημεία αναφοράς για τα κινήματα. Γραμματέας του Spearhead Action Group, ερευνητής PhD πάνω στην ευρωπαϊκή κρίση χρέους στο European Univ. Institute.

Κείμενά του στα ελληνικά:

- Ευρωπαϊκή Σύνοδος Κορυφής: Ιστορίες δημοσιονομικής ένωσης και οικονομικής μοιχείας
- Ό,τι συμβαίνει στην Ελλάδα μπορεί να αλλάξει την Ευρώπη
- Συνέντευξη: Η «οικοδόμηση της εξουσίας» και η αναβίωση του συλλογικού φαντασιακού

Είμαστε οι αναρχικές γυναίκες, εμείς που αφήσαμε τις κουζίνες, τα εργοστάσια, τα σχολεία... Βρεθήκαμε στους δρόμους αντιστεκόμενες στην εξουσία των ανδρών, στην εμπορευματοποίηση των γυναικών, στη λεηλασία της φύσης και της ζωής, στην εκμετάλλευση του καπιταλισμού, στον τρόπο της αστυνομίας και την κρατική καταστολή. Ενωθήκαμε για έναν ελεύθερο κόσμο, για την ανασυγκρότηση των ζωών μας με αλληλεγγύη. Είμαστε μητέρες, φοιτήτριες, εργαζόμενες που δημιουργούμε το “Εμείς”, με την καθεμία ξεχωριστά. Φυτεύουμε τον σπόρο του αναρχισμού στη

γεωγραφία μας, την Μικρά Ασία και το Κουρδιστάν, καλλιεργώντας την επαναστατική αναρχική παράδοση.

Chris Spannos: Αμερικάνος ακτιβιστής, δημοσιογράφος, συγγραφέας, εκδότης, παραγωγός και web developer με πάνω από 18 χρόνια εμπειρίας σε αυτοδιαχειριζόμενα media. Συντάκτης της ηλεκτρονικής πλατφόρμας New Internationalist Magazine και του teleSUR English καθώς και παλαιότερα του NYTimes eXaminer και του Imaginary Lines. Μέλος του αμερικανικού δικτύου ZNet και ZCom. Έχει εκδόσει το βιβλίο *Real Utopia: Participatory Society for the 21st Century* (AK Press, 2008). Έχει συνεισφέρει κεφάλαια σε βιβλία όπως το *The Accumulation of Freedom* (AK Press, 2012) και το *The End of the World as We Know It* (AK Press, 2014).

Stéphane Trouille: Γάλλος ακτιβιστής, κατά της παγκοσμιοποίησης, ανεξάρτητος κινηματογραφιστής. Αποφάσισε να συμβάλλει στον αγώνα με την κάμερά του για μία κοινωνία με αλληλεγγύη ενάντια σε κάθε κυριαρχία. Είδε και έζησε την διάλυση της νότιας ζώνης του καταυλισμού μεταναστών και προσφύγων στο Καλαί της Γαλλίας (της λεγόμενης “Ζούγκλας” του Καλαί) που συνέβη τον Μάρτιο. Δουλεύει αυτήν τη στιγμή το νέο του ντοκιμαντέρ πάνω σε αυτό το θέμα. Εκθέτει τα ψέματα, τις αντιφάσεις και την βία που επιβάλλεται από το σύστημα και ταυτοχρόνως τους συλλογικούς αγώνες, τους τρόπους οργάνωσης, τις δράσεις και τις διεκδικήσεις.

Μέρος της δουλειάς του βρίσκεται εδώ: <https://vimeo.com/stephano/videos>

Αννα Κάβουρα: υποψήφια διδάκτωρ του πανεπιστημίου της Γιουβασκίλα (University of Jyväskylä, Finland). Η διδακτορική της διατριβή διερευνά τους ευρύτερους κοινωνικούς και πολιτισμικούς παράγοντες που επηρεάζουν τις εμπειρίες των γυναικών στις πολεμικές τέχνες. Παράλληλα, από το 2004 ως σήμερα, ασχολείται και η ίδια με τις πολεμικές τέχνες και έχει διακριθεί σε διεθνείς αγώνες Βραζιλιάνικου ζίου ζίτσου.

Η Θεωρία της Κινηματογραφικής Νοσταλγίας

Αλέξανδρος Σχισμένος

‘This world is the movie of what everything is, it is one movie, made of the same stuff throughout, belonging to nobody, which is what everything is.’

Jack Kerouac, The Scripture of the Golden Eternity, 10

Σε μία περίοδο που η νευροεπιστήμη εισέρχεται στα χωράφια της γνωσιολογίας και η ψυχιατρική εισβάλλει στους χώρους της φιλοσοφικής ανθρωπολογίας, περίοδο των μεγάλων εξαναγκαστικών μετακινήσεων πληθυσμών και της ανάδειξης του ανθρωπολογικού ‘τύπου’ του *πρόσφυγα*, ίσως είναι καιρός να ρίξουμε μια ματιά σε μία σκοτεινή συναισθηματική περιοχή, ανάμεσα στις μεγάλες κατηγορικές ενότητες της Μνήμης και της Αίσθησης, η οποία προσομοιάζει περισσότερο με τον *συνειρμό*.

Θα ονομάσουμε αυτό το συναίσθημα *νοσταλγία* και επειδή αρχή της συζήτησης είναι η *‘των ονομάτων επίσκεψις’*, ας αναφέρουμε πως η λέξη *νοσταλγία* (η οποία στην αγγλική μεταφέρεται αυτούσια ως *nostalgia*) είναι σύνθετη από το *νόστος* (που σημαίνει την επιστροφή στο σπίτι) και το *άλγος* (που σημαίνει πόνος).

Τουτέστιν, στην πρωταρχική της εκδήλωση, η *νοσταλγία* σημαίνει **τον πόνο που δημιουργεί η απόσταση** από την οικεία, από τον γενέθλιο τόπο, από την φαντασιακή πατρίδα, καθώς επίσης τον **πόνο που δημιουργεί η έντονη ψυχική έλξη** που ο τόπος αυτός ασκεί από μακριά. Ο φαντασιακός γενέθλιος τόπος, η ψυχική οικία, με όποια μορφή και αν εμφανίζεται, (διότι ως φαντασιακός δεν χρειάζεται καν να υπάρχει με την κοινή έννοια), λειτουργεί ως απωθημένος πόθος και δημιουργεί έναν ασυνείδητο τόπο απωθημένων πόθων, οι οποίοι προσδιορίζουν όχι

μόνο την θεμελιακή συγκρότηση της ταυτότητας του συνειδητού Εγώ, αλλά και την αποβλεπτικότητα και τις ασυνείδητες ροπές του ατόμου που νοσταλγεί.

Φυσικά οι εντάσεις διαφέρουν, καθώς κάθε άνθρωπος θεωρητικά είναι μία **βόμβα απείρου** μέσα στο Είναι-ως-Χρόνος, δηλαδή μία πηγή απροσδιοριστίας, λαμβάνοντας το *άπειρον* όχι ως το απροσμέτρητο αλλά με την αρχική έννοια ως *μη-πεπερασμένο*, δηλαδή *μη-προσδιορισμένο*. Εντός της κοινωνικοϊστορικής χρονικότητας που αποτελεί το οντολογικό περιβάλλον του ανθρώπου, το μάγμα του *καιρού* και της *διάρκειας* καθορίζεται από τους εκάστοτε ιδιοχρόνους των εκάστοτε θεσμών, οι οποίοι συνθέτουν τον δημόσιο χρόνο, ως πραγμάτωση κυρίαρχων φαντασιακών σημασιών, που ανταποκρίνονται και επενεργούν σε αντίστοιχες παραστάσεις, *αισθήματα* και *βλέψεις*. Όταν μιλάμε για την *νοσταλγία*, αυτή μπορεί να εκδηλώνεται ως προσωπικό αίσθημα, ακόμη και ερωτικό. Όμως, με την ευρεία έννοια επενεργεί και εκδηλώνεται και στην κοινωνική θέσμιση, στο θεσμίζον κοινωνικό φαντασιακό, στο βαθμό που κάθε θεσμός ετερονομίας ανάγεται σε ένα φαντασιακό συλλογικό παρελθόν, κατ' ουσίαν πλαστό και κατ' αίσθημα νοσταλγικό.

Πριν προχωρήσουμε σε πιο συγκεκριμένες περιοχές, κάποιες αναγκαίες επισημάνσεις. Καταρχάς, ένας σχηματικός και κάποιος βιαστικός, προς χάριν της συζήτησης, διαχωρισμός ανάμεσα στην *ανθρωπογεωγραφία* και την *ψυχογεωγραφία*, προκειμένου να εντοπίσουμε το σημειακό συν-ανήκειν αυτού του φαντασιακού νοσταλγικού τόπου/πόθου.

Ως **ανθρωπογεωγραφία** ενός περιβάλλοντος ή ενός τόπου εννοώ την διερεύνηση των σχηματοποιημένων θεσμικών όντων και των ψυχολογικών συμπεριφορών των ατόμων που συγκροτούν τον κοινωνικοϊστορικό ιστό. Ως τέτοια αποτελεί *εξωτερική παρατήρηση*. Δεν πρέπει να ξεχνάμε πως πάντοτε η διερεύνηση αυτή διαμεσολαβείται και επηρεάζεται από τον ίδιο τον παρατηρητή που κουβαλά την δική κοινωνικοϊστορική επένδυση και την ατομική του οπτική γωνία, ανάλογη προς την κοινωνική του παιδεία και την προσωπική του ιστορία. Επίσης, καμία

ανθρωπολογική τυπολογία δεν πρόκειται να εξαντλήσει ποτέ την δρώσα κοινωνικοϊστορική δυναμική, καθώς τα *πραγματικά άτομα* είναι πάντοτε μοναδικά και το μέλλον πάντοτε ανοιχτό. Τα πραγματικά άτομα δεν αρμόζουν ποτέ σε έναν ανθρωπολογικό τύπο και κάθε άνθρωπος μπορεί να ενσαρκώσει ή ακόμη και να δημιουργήσει άπειρους τύπους στην διάρκεια της ζωής του.

Ως **ψυχογεωγραφία** νοείται η διερεύνηση και απόπειρα αποτύπωσης, καταγραφής και σχηματοποίησης των ψυχικών επιδράσεων ενός συγκεκριμένου μερικού κοινωνικοϊστορικού περιβάλλοντος ή τόπου στον ίδιο τον παρατηρητή καθώς το διαβαίνει. Εδώ η διατήρηση της υποκειμενικότητας ως πόλου αναφοράς συνδέεται με την επίγνωση πως το υποκειμενικό είναι ή οφείλει να είναι *διάτρητο* και *ανοιχτό* το ίδιο. Είναι μία εσωτερική παρατήρηση, η *ενδοσκόπηση* μίας αλληλεπίδρασης.

Τώρα, η νοσταλγία μπορεί να ερευνηθεί και στις δύο διαστάσεις, αλλά όταν μιλούμε για την νοσταλγία στο ατομικό επίπεδο, τότε η ψυχογεωγραφική έρευνα σκοπεύει να αναδείξει τις μεταφορές και τις προβολές της *ατομικής νοσταλγίας* στο κοινωνικοϊστορικό πεδίο και τις αντίστοιχες επενδύσεις και αλληλοδιεισδύσεις με κέντρο αναφοράς το υποκείμενο και την *ψυχή*. Όταν μιλούμε για την νοσταλγία στο κοινωνικό επίπεδο, τότε η ανθρωπογεωγραφική έρευνα σκοπεύει να αναδείξει την διείσδυση και την επιβολή των σχημάτων της συλλογικής νοσταλγίας στην συγκρότηση της ατομικής ταυτότητας και της πολιτικής κοινότητας, με σημείο αναφοράς την συλλογικότητα και το *θεσμό*.

Ενδιαφέρον από αυτή την άποψη έχουν οι θεσμοί της κοινωνικής αναπαράστασης και αυτοπροσδιορισμού, και ιδιαίτερα αυτοί που ανήκουν στην *άρρητη εξουσία*, και συγκροτούν την ευρύτερη κοινωνική κουλτούρα και παιδεία. Γνωρίζουμε αρκετά για τους επίσημους εκπαιδευτικούς θεσμούς και το ρόλο τους στην αναπαραγωγή της κυρίαρχης κρατικής εξουσίας και στον ψυχικό ακρωτηριασμό των ατόμων μέσα από την επιβολή στεγανών και στεγνών σχημάτων επίπλαστης *εθνικής νοσταλγίας*. Η νοσταλγία ενός πλαστού συλλογικού παρελθόντος αποτελεί κεντρικό μηχανισμό επένδυσης σε οποιαδήποτε εθνοκρατική αφήγηση, καθώς

επιτρέπει τον τριπλά επίπλαστο συνταυτισμό που είναι ο εθνικισμός – τριπλά επίπλαστη καθώς αναφέρεται σε μία πλασματική ιστορία, μία πλασματική κοινότητα συμφερόντων και μία πλασματική ιστορική αποστολή. Η εθνική νοσταλγία είναι η εθνοκρατική αφήγηση στραμμένη προς το παρελθόν, η παρελθοντική αναφορά της εθνικής προπαγάνδας, η πλέον σημαντική αφού αποτελεί το ψευδο-ιστορικό έδαφος των μυθευμάτων και των κατασκευών που στηρίζουν τις δύο επόμενες στιγμές της αφήγησης, την παροντική επίκληση της ‘εθνικής ενότητας’ και την μελλοντική υπόσχεση ενός νέου ‘μεγαλείου’.

Ειρήσθω εν παρόδω, στις περισσότερες εθνοκρατικές αφηγήσεις (με εξαίρεση την Αμερική, ίσως) η μελλοντική υπόσχεση συνίσταται σε μία ιδεατή αναβίωση ή αντιγραφή του μυθικού παρελθόντος, κλείνοντας έτσι τον ταυτολογικό κύκλο της εθνικής ψευδοϊστορίας. Η περιφέρεια του κύκλου συνίσταται στην ‘συνέχεια’ του έθνους που ξεκινά από ένα ένδοξο παρελθόν για να επιστρέψει στην δόξα του μελλοντικά. Το επίκεντρό του βρίσκεται πάντα στο παρόν, όπου η ‘ενότητα’ που εξασφαλίζεται μέσω της ενότητας του παρελθόντος και του μέλλοντος πραγματώνεται στην κρατική κυριαρχία. Συνήθως η εθνική αυτή νοσταλγία φέρεται από τους επίσημους μορφωτικούς θεσμούς, το εκπαιδευτικό σύστημα, το στρατό, τον δημόσιο ημερολογιακό χρόνο με την επαναληπτικότητα των εθνικών εορτών.

Ήδη στον 20^ο αιώνα, το πεδίο ισχύος αυτών των επίσημων εκπαιδευτικών λειτουργιών είχε αρχίσει να συρρικνώνεται, καθώς εμφανίστηκαν συνάμα νέες, πρωτοφανείς και διακλαδωμένες μορφές κοινωνικού συνανήκειν και ατομικής υπο-ταύτισης, όπως ο φιλαθλητισμός, τα χόμπι, αργότερα το lifestyle, ο οπαδισμός, οι celebrities και οι κοινότητες των ακολούθων τους, ο χουλιγκανισμός. Τις ονομάζω υπο-ταυτίσεις, διότι αποτελούν παραφυάδες ενός κεντρικότερου πλέγματος κοινωνικών φαντασιακών σημασιών που συναποτελούν τον πυρήνα του κοινωνικού συνταυτισμού.

Ως τέτοιες, παράγουν υπο-ταυτότητες δεν αμφισβητούν την

κυρίαρχη θέσμιση ή το κυρίαρχο θεσμισμένο φαντασιακό. Αντιθέτως, λειτουργούν συμπληρωματικά και διαθλαστικά σε αυτό, δημιουργώντας τις ψυχικές και κοινωνικές προϋποθέσεις για την αποικιοποίηση του προσωπικού χρόνου από τις κυρίαρχες συστημικές λειτουργίες, και την μετατροπή του σε χρόνο 'διασκέδασης', αντιστοίχως με την συρρίκνωση του δημόσιου χρόνου και την μετατροπή του σε χρόνο 'εργασίας'.

Η γέννηση αυτών των τάσεων συμβαδίζει με την διαρκώς επεκτεινόμενη κυριαρχία της εικόνας στην κυρίαρχη πολιτισμική σφαίρα, από τις αρχές του 20^{ου} αιώνα, που σημαδεύτηκε, εκτός των άλλων, από την γέννηση τριών νέων μορφών τέχνης, της φωτογραφίας, του κινηματογράφου και του κόμικ. Δεν είναι τυχαίο πως αυτές οι τέχνες από τη μία υπήρξαν άριστα εργαλεία στην υπηρεσία της εθνοκρατικής προπαγάνδας, ολοκληρωτικής ή ολιγαρχικής, και εντάχθηκαν στους επίσημους μηχανισμούς κοινωνικής εκπαίδευσης, ενώ από την άλλη διάνοιξαν νέα κοινωνικά ρήγματα αμφισβήτησης των σημασιών, προσφέροντας απεριόριστα πεδία αντικατοπτρισμού και κριτικής της κοινωνίας.

Μαζί τους αναδύθηκε και μία εντελώς νέα μορφή νοσταλγικής επένδυσης, ένα νέο συναισθηματικό ερέθισμα και καινούργιοι απωθημένοι ψυχικοί πόθοι.

Μιλώ για την **κινηματογραφική νοσταλγία**, την νοσταλγία για πράγματα που το υποκείμενο δεν έχει ζήσει, αλλά του έχουν παρασταθεί. Αυτό που διαφοροποιεί την νοσταλγία αυτού του τύπου είναι ότι αφενός εκδηλώνεται ως αυστηρά ατομική και συχνά έρχεται σε δυσαρμονία ή και σε αντίθεση με το άμεσο υπαρκτό κοινωνικό περιβάλλον του ατόμου, (όπως συχνά μοιάζει η ατομική νοσταλγία π.χ. του ερωτευμένου), αφετέρου όμως έχει αναγκαστικά συλλογική αναφορά και προβάλλεται αναγκαία στο κοινωνικό (όπως συμβαίνει συνήθως με την συλλογική νοσταλγία π.χ. μίας εξόριστης μειονότητας).

Είπαμε και προηγουμένως ότι το ατομικό και το συλλογικό συνδέονται, όμως στην περίπτωση της κινηματογραφικής νοσταλγίας η σύνδεση αυτή παρουσιάζεται ως άμεση και αναγκαία

και κυρίως, το αντικείμενο του πόθου της είναι εντελώς παραστασιακό και διόλου θεσμικό, πλήρως ανέφικτο και πλήρως ουτοπικό. Το αντικείμενο του πόθου της κινηματογραφικής νοσταλγίας οφείλει να είναι ανέφικτο και μη-πραγματοποιήσιμο, διότι έτσι μπορεί να διατηρείται ως καθαρή παράσταση, διατηρώντας ταυτόχρονα την αποκλειστική ατομικότητα και την φανταστική καθολικότητά του.

Ως τέτοιο, μπορεί εύκολα να αναπαραχθεί μαζικά, να γίνει προϊόν της πολιτισμικής βιομηχανίας. Αυτό δεν σημαίνει πως έτσι δεν σχηματίζονται φαντασιακές κοινότητες, μάλιστα αυτός είναι ο τρόπος να σχηματιστούν ευρεία δίκτυα φαντασιακών κοινοτήτων, αλλά η σημαντική διαφορά είναι πως τούτες οι φαντασιακές κοινότητες είναι κοινότητες πολιτιστικές, όχι πολιτικές και η αποβλεπτικότητά τους είναι εντελώς εσωτερική, όχι εξωτερική, με ροπή προς την αυτοαναπαραγωγή και αυτοδιατήρηση και όχι την αυτονόμηση ή την αμφισβήτηση. Γι' αυτό και συγκροτούνται ως υπό-κουλτούρες και δημιουργούν σφαίρες life style κάτω από τις κυρίαρχες σφαίρες του πολιτικού και του οικονομικού, συναρμοσμένες λειτουργικά προς αυτές και το ευρύτερο σύστημα της πολιτισμικής βιομηχανίας. Και καθώς οι κοινότητες αυτές συστήνονται γύρω από την ιεροποίηση ενός προϊόντος (που συμπληρώνει την πραγματοποίηση του ιερού) ουσιαστικά τα μέλη τους προσφέρονται επίσης ως υπό-προϊόντα, μετατρέποντας μια μηχανή κέρδους σε μηχανισμό κοινωνικού συνταυτισμού.

Εδώ και καιρό η τηλεόραση απείλησε να αναλάβει πλήρως την κοινωνική εκπαίδευση, όμως το Ιντερνετ εμφανίστηκε ευτυχώς αρκετά νωρίς. Παρότι η επινόηση του Ιντερνετ αποτελεί από μόνη της μία οντολογική επανάσταση κατά τη γνώμη μου, οι υπό-ταυτότητες αυτές, που αποτελούν ειδολογικά χαρακτηριστικά της κοινωνίας μας εδώ και ενάμιση περίπου αιώνα μπόρεσαν να ανθίσουν στην απεραντοσύνη και την αμεσότητα της ψηφιακής διαδικτυακής σφαίρας.

Μέσω και εντός του Διαδικτύου οι υπο-ταυτότητες μπόρεσαν να διαχωριστούν, να διακλαδωθούν και να απαλλαγούν από τα βάρη

της υλικότητας στην επικοινωνία, διαμορφώνοντας ολόκληρες φαντασιακές κοινότητες κοινωνικών υπό-ταυτοτήτων, όπως το fandom.

Ένα πρόσφατο παράδειγμα αποτελεί η διαφημιστική καμπάνια της Disney σχετικά με την νέα της ταινία **Star Wars VII: The Force Awakens**, που κατέληξε να γίνει παγκόσμιο κοινωνικό φαινόμενο. Αποκάλυψε σε ένα ευρύτερο, ανυποψίαστο κοινό, την συνεχή κατασκευή κοινωνικών ρόλων και υποδιαίρέσεων με επίκεντρο την ταινία, που ξεφεύγουν από τα στενά όρια των πραγματικών συντελεστών. Το Διαδίκτυο έχει επιτρέψει την δημιουργία μίας ιεραρχικής κλίμακας στις τάξεις των fan της ταινίας, στην κορυφή της οποίας βρίσκονται οι πλέον διάσημοι σχολιαστές της, οι οποίοι φυσικά δεν έχουν κανένα ρόλο στην δημιουργία της, αλλά είναι προνομιούχοι οπαδοί που πλέον απολαμβάνουν οι ίδιοι το κύρος μιας διασημότητας με δικούς τους οπαδούς. Δεν έχουν σχέση με τους παλιούς σινεφίλ, που απολάμβαναν το περιεχόμενο μίας ταινίας, αυτοί ενδιαφέρονται για το περιτύλιγμα, όχι για τον κινηματογράφο, αλλά για την μυθολογία του. Όλοι αυτοί φροντίζουν να διαδώσουν, να σχολιάσουν, να προστατεύσουν το προϊόν της Disney σαν ιερό αντικείμενο, χωρίς να έχουν τίποτε να κερδίσουν, παρά μόνο το πιο σημαντικό από όλα. Την συναισθηματική ταύτιση με ένα κοινωνικό είδωλο, icon, που ξεπερνά τα στενά, και θνητά, όρια του Εγώ, έστω για δύο ώρες, που με τις διαρκείς αναπαραγωγές και επαναλήψεις θα επεκταθούν σε χρόνια νοσταλγίας.

Μάλιστα, η εμφάνιση της ψηφιακής τεχνολογίας υπήρξε μία πολύ σημαντική τομή στην ιστορία της κινηματογραφικής βιομηχανίας, η οποία ξαφνικά απέκτησε εξαιρετικά τεχνικά εργαλεία αναπαραστάσης και κατασκευής ρεαλιστικών εικονικών κόσμων στο πανί. Η τομή δεν αφορά τόσο το περιεχόμενο των σύγχρονων ταινιών, όσο την νοσταλγική αξία των παλαιότερων. Όπως ο βικτωριανός βιομηχανικός καπιταλισμός που εξόντωσε τις παλαιότερες κοινότητες, ανακάλυψε την αξία της αντίκας, έτσι και η σύγχρονη πολιτιστική βιομηχανία, εξοντώνοντας την ιδιαιτερότητα και μοναδικότητα κάθε κινηματογραφικού κόσμου,

ανακάλυψε την αξία του *ρετρό* και του *franchise*. Έτσι, παλαιές ταινίες απέκτησαν ξαφνικά την γονιμότητα ενός σημαίνοντος, πάντοτε έτοιμου να γεννήσει σημαινόμενα/αντίγραφα για να θρέψουν μια νέα καταναλωτική νοσταλγία. Η συνάντηση του κινηματογράφου με τα κόμικ που έγινε εφικτή με ρεαλισμό, συγχώνευσε τις δύο μεγάλες Αμερικάνικες μυθολογίες σε μία, κάτω από το ίδιο φαντασμαγορικό περίβλημα, με αποτέλεσμα να αποστειρωθούν και οι δύο, το Χόλιγουντ μέσω της απώθησης της πρωτοτυπίας του και τα κόμικ μέσω της ομογενοποίησης. Αυτό που αναδείχθηκε ήταν η σχηματοποίηση της αφήγησης που έγινε μετά-αφήγηση, με το κέντρο βάρους να μετατοπίζεται προς τις αναφορές σε ταινίες του παρελθόντος παρά στην εκτύλιξη της πλοκής, με σκοπό να προκληθεί ακόμη πιο έντονη νοσταλγία. Είναι αυτό που πουλάει, ιδίως σε καιρούς κρίσης.

Θα μπορούσαμε να δούμε κάτι ανάλογο να συμβαίνει και στην επίσημη σφαίρα του πολιτικού, ή στην 'κεντρική πολιτική σκηνή', όπου τα κόμματα στρέφονται προς το παρελθόν τους, όχι το μέλλον τους, για να πείσουν μέσω νοσταλγίας, πως είναι οι κληρονόμοι μίας ένδοξης ιστορίας, άρα οι απόστολοι μίας ένδοξης επιστροφής. Φυσικά, αυτό τροφοδοτεί πλήρως τον ακροδεξιό λόγο, που είναι λόγος ρητά στραμμένος στο ψευδοπαρελθόν.

Πριν κλείσω το μικρό αυτό σημείωμα, να αναφέρω σχηματικά δύο περιπτώσεις ναυτίας που συνδέονται με την κινηματογραφική νοσταλγία και ιδίως με την θέαση της ζωής ως ταινία. Από τη μία έχουμε την ναυτία του θεατή, που εμφανίζεται στην ανθρωπογεωγραφική έρευνα, όταν το υποκείμενο είναι εξωτερικός παρατηρητής. Βιώνεται ως θόλωμα της σκέψης και της κρίσης όταν αυτή εκπίπτει στα χρονικά και τοπικά κενά που σχηματίζονται ανάμεσα στα καρέ της 'βιο-ταινίας' των άλλων.

Από την άλλη έχουμε την ναυτία του σκηνοθέτη, που προκύπτει στην ψυχογεωγραφική έρευνα, όταν το υποκείμενο είναι ενδοπαρατηρητής και βιώνεται ως θόλωμα της σκέψης και της κρίσης όταν η πραγματικότητα αντιστέκεται.

Και αυτό ίσως τελικά είναι το θεμελιώδες χαρακτηριστικό της πραγματικότητας. Να αντιστέκεται.

Η αυθεντική σκιά μιας φανταστικής αυθεντίας

(μία οφειλόμενη απάντηση στον Νίκο Ν. Μάλλιαρη)

Αλέξανδρος Σχισμένος – Νίκος Ιωάννου

Είναι η κατάρα σχεδόν όλων των μεγάλων φιλοσόφων να αποκτούν, μεταθανάτια, σχέτες οπαδών και σχολιαστών που με ζήλο μάχονται για να διαφυλάξουν την κληρονομιά του ειδώλου τους στο ιδιωτικό τους οστεοφυλάκιο με πρόσχημα την ορθοδοξία. Συνέβη στον Πλάτωνα, στον Αριστοτέλη, στον Χέγκελ, στον Μαρξ, ήταν επόμενο να συμβεί, εσχάτως, και στον Καστοριάδη.

Κάποιοι ανέρχονται τις βαθμίδες της ακαδημαϊκής κοινότητας (βλ. Κράτος, εξουσία, αυτονομία) ισχυριζόμενοι ότι ο Καστοριάδης ήταν υπέρ του αντιπροσωπευτικού κοινοβουλευτισμού (φιλελεύθερης ολιγαρχίας σύμφωνα με τα λόγια του ίδιου του Καστοριάδη). Κάποιοι άλλοι κατοικούν υπεράνω της κοινωνίας, με την απόσταση του κριτή, προσδοκώντας έναν καλύτερο κόσμο να αναδυθεί από μόνος του. Και οι δύο κατηγορίες αρνούνται το κεντρικό οντολογικό και πολιτικό δίδαγμα του Καστοριάδη, την συνεχή δημιουργικότητα της ανθρώπινης Ιστορίας, την διαρκή ένταση ανάμεσα στο θεσμισμένο και το θεσμίζον κοινωνικό φαντασιακό και την προτεραιότητα της πράξης έναντι της θεωρίας. Οι απόπειρές τους να απολιθώσουν την σκέψη του Καστοριάδη καταρρέουν φυσικά, μπροστά στην ίδια αυτή τη σκέψη, που είναι σκέψη προς την ελευθερία, φιλοσοφία της πράξης και πρόταγμα αυτονομίας.

Σε αυτή την κατηγορία ανήκει και το περιοδικό *Πρόταγμα* και ο συντάκτης του Νίκος Ν. Μάλλιαρης, που όσοι ασχολούνται με τον μικρόκοσμο της 'ριζοσπαστικής διανόησης' ίσως γνωρίζουν από τον υψηλού επιπέδου διαπληκτισμό του με τον Φώτη Τερζάκη το 2008. Ήδη από τότε ο Νίκος Μάλλιαρης επιδίωκε να γίνει πάπας κάποιου Καστοριαδισμού και θεματοφύλακας της κληρονομιάς του και η ρηχότητά του έδωσε αργότερα την ευκαιρία στον Τερζάκη να ξιφουλκήσει ενάντια σε κάποιον φανταστικό 'Καστοριαδισμό'[1]. Ο Μάλλιαρης δεν πτοήθηκε και συνέχισε να μάχεται ενάντια σε όσους κατά τη γνώμη του παρέκκλιναν από την ορθόδοξη ανάγνωση αυτού που με ανοίκεια οικειότητα αποκαλεί τον 'φαλακρό φιλόσοφο' (μάλλον κατά το 'Φαλακρή τραγουδίστρια'- α, και ο Φουκώ φαλακρός ήταν).

Εσχάτως, στο τελευταίο τεύχος του περιοδικού του μας έκανε την τιμή να αναφερθεί στο βιβλίο μας 'Μετά τον Καστοριάδη' και μάλιστα σε δύο διαφορετικά άρθρα. Κάθε κριτική είναι καλοδεχούμενη και η απάντησή μας θα μπορούσε να είναι η αρχή ενός διαλόγου που ενδεχομένως να έβγαζε τον μικρό κύκλο του *Προτάγματος* από την θεωρησιακή του απομόνωση. Δυστυχώς, το υψηλό ήθος του Μάλλιαρη δεν μας επιτρέπει να είμαστε ευγενικοί μαζί του. Ο ίδιος, αυθεντική σκιά μιας φανταστικής αυθεντίας, δεν μασάει τα λόγια του ούτε απέναντι στην φαλάκρα του Καστοριάδη, ούτε απέναντι σε όσους διαφωνούν μαζί του. Με τον Μάλλιαρη, όχι τον Καστοριάδη. Δυστυχώς, αν συμφωνείς με τον Καστοριάδη, είναι αδύνατον να μην διαφωνήσεις με τον Μάλλιαρη. Και εδώ ερχόμαστε να δούμε σύντομα το φιλοσοφικό μεγαλείο της Μαλλιαρής κριτικής.

Δυστυχώς, οφείλουμε να αρχίσουμε με ένα δείγμα θρασύτητας, όταν ο μικρός Νικόλας κατακρίνει τους αναρχικούς που πήραν συνέντευξη από τον Καστοριάδη για την εφημερίδα *Εκτός Νόμου* τον Αύγουστο '90, καθώς : '...οι αναρχικοί συντάκτες της εφημερίδας έσπαγαν τα νεύρα στον φαλακρό φιλόσοφο (sic) με την προσπάθειά τους να του εκμαιεύσουν δήλωση ότι, όντως, η ΕΕ προωθούσε τότε, ένα καθεστώς ημιολοκληρωτικού τύπου'[2]. Δεν έχουμε όλοι την ικανότητα του Μάλλιαρη να γνωρίζουμε την

κατάσταση των νεύρων του Καστοριάδη σε μία συνέντευξη που δεν παρειαυρισκόμαστε, αλλά ο ίδιος προφανώς έχει άλλου τύπου επικοινωνία με τον φιλόσοφο, μεταθανάτια, ειθάλλως δεν εξηγούνται οι εκτιμήσεις του. Ας δούμε όμως και την απάντηση του ίδιου του Καστοριάδη στην επίμαχη συνέντευξη, που αναφέρεται γενικά στα δυτικά καθεστώτα, και φυσικά όχι στην Ε.Ε., η οποία, αν και δεν το γνωρίζει ο Μάλλιαρης, δεν υπήρχε τον Αύγουστο 1990 (!):

‘Δεν νομίζω ότι θα συμφωνούσα με τη γενική σας εκτίμηση. Δεν συζητάω για το τι θα γίνει, είτε σε περίπτωση οικολογικής, περιβαλλοντικής καταστροφής, είτε άλλων, αγνώστων προς το παρόν, εξελίξεων. Εγώ, αυτό που νομίζω αυτή τη στιγμή, είναι κάτι που, αν θέλετε να χρησιμοποιήσετε αυτές τις αναφορές, είναι πολύ πιο κοντά στην ουτοπία του Χάξλεϋ, στον ‘θαυμαστό νέο κόσμο’, χωρίς τα χημικά μέσα που επικαλείται και άλλα παρόμοια.

Δηλαδή, αυτό το οποίο υπάρχει είναι ένας **υπέρ-μαλακός ολοκληρωτισμός**, με μια έννοια, ο οποίος είναι ικανός να αφήσει ένα σωρό ‘παράθυρα’, να μην θίξει τις παραδοσιακές κατακτήσεις ελευθεριών και δικαιωμάτων.

Δεν νομίζω ότι υπάρχει επίθεση με την έννοια μιας σαφούς, είτε τρομοκρατίας του κράτους, είτε περιστολής των κλασικών δικαιωμάτων. Νομίζω ότι το σύστημα λειτουργεί πολύ καλά προς το παρόν με την **αποχαύνωση** την οποία δημιουργεί και ότι δεν έχει ανάγκη από περισσότερη ένταση.’ [3]

Προφανώς, ο Καστοριάδης μπορούσε και με σπασμένα τα νεύρα να είναι σαφής και να παραδέχεται ότι δεν γνωρίζει τι θα γίνει σε περίπτωση ‘άγνωστων προς το παρόν, εξελίξεων’. Εμείς τολμάμε να υποστηρίξουμε ότι από το 1990 ή το 1997 μέχρι σήμερα συνέβησαν πολλές ‘άγνωστες’ εξελίξεις. Ζαπατίστας, Αντιπαγκοσμιοποίηση, Δίδυμοι Πύργοι, εξεγέρσεις των προαστίων, Δεκέμβρης του 2008, παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση, παγκόσμιο κίνημα των πλατειών και του Occupy, Αραβική Άνοιξη, εμφύλιος στη Συρία, προσφυγική κρίση, για να αναφέρουμε τα

γνωστά.

Και σύμφωνα με τον ίδιο τον Καστοριάδη, ο μόνος τρόπος να τον τιμήσουμε είναι να συνομιλήσουμε με την σκέψη του υπό το πρίσμα της εποχής μας, λαμβάνοντας υπόψιν όσα συνέβησαν, και να σκεφτούμε αυτές τις τεράστιες ιστορικής βαρύτητας εξελίξεις που ο ίδιος δεν έζησε, συνεχίζοντας την φιλοσοφική και πρακτική δραστηριότητα. Ο Μάλλιαρης αυτό δεν το συγχωρεί. Οπότε, περνάει στην επίθεση.

Αφού μας ειρωνεύεται ότι *‘έχουν, όπως λένε, διαβάσει τον Καστοριάδη[4]’*, μας καταγγέλλει γιατί τολμούμε να ισχυριστούμε πως η εποχή της ασημαντότητας έχει παρέλθει.

Τι σήμαινε αυτή η ασημαντότητα; Ας δούμε τι έγραφε ο Καστοριάδης τότε, το 1990: *‘...δεν βιώνουμε σήμερα μια κρίση με την αληθινή έννοια του όρου, δηλαδή μια στιγμή απόφασης [...] ζούμε σε μια φάση αποσύνθεσης. Σε μια κρίση, υπάρχουν, αντίθετα στοιχεία που μάχονται μεταξύ τους – ενώ αυτό που χαρακτηρίζει, ακριβώς, τη σύγχρονη κοινωνία είναι η εξαφάνιση των κοινωνικών και των πολιτικών συγκρούσεων.’ [5]*

Και πράγματι, κάπως έτσι είχε ο κόσμος τότε. Σήμερα, το 2015, εμείς θεωρούμε ότι η κρίση δεν είναι πλέον παθητική, είναι θερμή, περιέχει την επανεμφάνιση των κοινωνικών και πολιτικών συγκρούσεων. Έχουμε δει σφοδρές κοινωνικές συγκρούσεις αδιανόητες στο παρελθόν, έχουμε στον τόπο μας βιώσει μία κοινωνική εξέγερση, αναρίθμητες πορείες, ένα τεράστιο κοινωνικό κίνημα κατάληψης των πλατειών, καθώς και την ανάδυση νέων νοημάτων και λειτουργιών, από δίκτυα αλληλεγγύης και αντίστασης μέχρι ελεύθερους κοινωνικούς χώρους. Γνωρίζουμε ότι ο Νίκος Μάλλιαρης δεν τα καταλαβαίνει αυτά, αφού ως κριτής, τα κοιτά αφ’ υψηλού. Για αυτόν, όλη αυτή η εποχή δεν είναι παρά *‘η νεοελληνική εκδοχή της σύγχρονης καταναλωτικής απάθειας’ [6]* και το γράφει αυτό ανερυθρίαστα. Μπορεί ο ίδιος να αναπαύεται σε κάποια καταναλωτική απάθεια, μαζί με μια μικρή μειοψηφία σήμερα, αλλά είχε άραγε επαναπαυτεί και ο Καστοριάδης; Τι έγραφε ο ίδιος;

‘Από μέρους μου πιστεύω ότι σε όλους τους τομείς της ζωής, τόσο στο «αναπτυγμένο» όσο και στο «μη αναπτυγμένο» τμήμα του κόσμου, τα ανθρώπινα όντα βρίσκονται σε μια πορεία διάλυσης των παλιών σημασιών και ίσως σε μία πορεία δημιουργίας καινούργιων. Ο δικός μας ρόλος είναι να κατεδαφίσουμε τις ιδεολογικές αυταπάτες που τους παρεμποδίζουν στη δημιουργία αυτή.’ [7]

Ο Μάλλιαρης θα μας πει όμως ότι ο ‘φαλακρός’ τα έλεγε αυτά το 1974. Τι έλεγε άραγε το 1997, μέσα στην εποχή της ασημαντότητας; Μήπως ήταν το τέλος της Ιστορίας; Ας το δούμε κι αυτό:

‘Η προοπτική που απορρέει δεν είναι η προοπτική μιας «οικονομικής κρίσης» του καπιταλισμού εν γένει με την παραδοσιακή έννοια. Θεωρητικά, ο καπιταλισμός (οι παγκόσμιες επιχειρήσεις) θα μπορούσε να βαστάξει όλο και πιο καλά, μέχρι την ημέρα που ο ουρανός θα πέσει στο κεφάλι μας. Αυτό θα προϋπέθετε εντούτοις, μεταξύ άλλων, ότι η καταστροφή των παλαιών εκβιομηχανισμένων χωρών, ιδίως στην Ευρώπη, και η έξοδος μυριάδων ατόμων από τον παραδοσιακό αιωνόβιο κόσμο τους στις όχι ακόμη εκβιομηχανισμένες χώρες, προς τις τεχνικοποιημένες, αστικοποιημένες κοινωνίες, θα μπορούσαν να συντελεσθούν χωρίς μεγάλες κοινωνικές και πολιτικές δονήσεις. Πρόκειται για μία δυνατή προοπτική. Δεν είναι σίγουρο ότι είναι η πλέον πιθανή.

Η θεωρητική ανάλυση μπορεί το πολύ να φθάσει μέχρι σ’ αυτόν τον τύπο ερωτημάτων. Τα υπόλοιπα εξαρτώνται από τις δράσεις και αντιδράσεις των πληθυσμών των ενδιαφερόμενων χωρών.’ [8]

Αυτές τις δράσεις και τις αντιδράσεις τις ζούμε σαν ιστορικούς σεισμούς αλλά δεν φτάνουν στο οπτικό πεδίο του Μάλλιαρη, που δεν έχει ανατραφεί, όπως εμείς οι μύωπες ‘με τις διανοητικές αγκυλώσεις και τις εμμονές του εγχώριου αναρχικού χώρου’ [9], γι’ αυτό και η κριτική του στην άποψη είναι τόσο βαθιά που τελειώνει εκεί. Ο Μάλλιαρης δεν κατάλαβε καν ότι το Ίντερνετ είναι κάτι καινούργιο.

Έτσι, φτάνουμε στη δεύτερη αναφορά του μεγάλου Καστοριαδιστή στο βιβλίο μας. Εδώ, δεν μας παραχωρεί παρά μια υποσημείωση. Πρέπει να την παραθέσουμε ακριβώς όπως τυπώθηκε:

‘Αν έχει κανείς έστω και στο ελάχιστο ανθιστεί[10] τι διακυβεύεται εν προκειμένω, δυσκολεύεται να μπει σε διαδικασία συζήτησης αφελών απόψεων σύμφωνα με τις οποίες το Ίντερνετ συνιστά απελευθερωτικό εργαλείο που προωθεί, δήθεν, χειραφετητικές εξελίξεις, όπως πιστεύουν οι Α. Σχισμένος και Ν. Ιωάννου...’[11]

Ευχαριστούμε τον Νίκο Μάλλιαρη που προσποιήθηκε πως διάβασε το βιβλίο μας, όπως κάνει και με τον Καστοριάδη, αλλά δυστυχώς δεν το κατάλαβε, όπως και με τον Καστοριάδη. Οφείλουμε να παραθέσουμε ένα δικό μας απόσπασμα:

‘Η ‘εισβολή’ αυτή της διαδικτυακής οικονομίας στο κοινωνικοϊστορικό οδήγησε σε στρατόπεδα εργασίας στην Κίνα όπου κρατούμενοι αναγκάζονται να παίζουν μέχρι εξαντλήσεως το εκάστοτε διαδικτυακό παιχνίδι ρόλων προκειμένου να συλλέξουν αντικείμενα προς πώληση στη μαύρη αγορά προς όφελος της ίδιας της κυβέρνησης. Παράλληλα με αυτές τις ακρότητες, εμφανίζονται κρατικές εταιρείες που προσλαμβάνουν επαγγελματίες παίκτες (που αποκαλούνται gold-diggers) για να συλλέγουν ψηφιακά αντικείμενα οικονομικής αξίας στο πλαίσιο των εικονικών παιγνιο-κόσμων, ώστε να τα ανταλλάξουν με πραγματικά χρήματα στην διαδικτυακή μαύρη αγορά.

Από την άλλη όμως πλευρά, στην πρόσφατη ιστορία είδαμε μία διάχυση του κοινωνικοϊστορικού μέσα στο ψηφιακό και αντιληφθήκαμε πως η διάδραση έχει δύο δρόμους. Από τα wikileaks και το κίνημα των Anonymous, μέχρι τις αραβικές εξεγέρσεις, βιώσαμε μία «εισβολή» της ιστορίας στο διαδίκτυο, κατά τρόπο που κινήσεις που εμφανίζονται καταρχάς στο διαδίκτυο αναπαράγονται και μεταφέρονται στον πραγματικό κόσμο. Και μάλιστα κατά τρόπο εμφανικό, στην περίπτωση της Μέσης Ανατολής του 2011, όταν η ελευθερία επικοινωνίας και διάδρασης έρχονται σε σύγκρουση με ένα καθεστώς λογοκρισίας

και σκοταδισμού. Δεν είναι τυχαίο πως στον αραβικό κόσμο το facebook απέκτησε μια απελευθερωτική διάσταση δίπλα στην αποχαυνωτική του λειτουργία, ακριβώς επειδή υπέβαλε τρόπους ελεύθερης επικοινωνίας σε μία κοινότητα στεγανών, κλειστών φαντασιακών σημασιών και βοήθησε άμεσα να καμφθεί η κρατική λογοκρισία. [12]

Δεν τα φανταστήκαμε αυτά, έγιναν. Και προφανώς δεν γράφουμε ότι το Ίντερνετ συνιστά αμιγώς απελευθερωτικό εργαλείο, αλλά ότι με έκπληξη είδαμε πως εκτός από την αποχάυνωση μπορεί να χρησιμοποιηθεί και για τη χειραφέτηση. Κι αυτό δεν σημαίνει ότι βλέπουμε μία μόνο όψη. Παρακάτω λέμε:

‘Ωστόσο, όπως είπαμε παραπάνω, η σχέση του ψηφιακού προσώπου με το πραγματικό υποκείμενο και το κοινωνικοϊστορικό του περιβάλλον είναι εξαιρετικά προβληματική. Καταρχάς είναι μία σχέση καθαρής παραπομπής, σε μία κατασκευασμένη ταυτότητα δίχως εξωτερικούς περιορισμούς όπου η φαντασία του ατόμου μπορεί να προβληθεί άφοβα. Πέρα από τους προφανείς ψυχολογικούς κινδύνους για το ίδιο το άτομο, οι οποίοι έχουν οδηγήσει στη δημιουργία ακόμη και κλινικών απεξάρτησης από το διαδίκτυο, τον κίνδυνο της ψυχικής απομόνωσης και ενός επίκτητου ψηφιακού αυτισμού, αυτό δημιουργεί νέα πεδία διακινδύνευσης και για τον δημόσιο λόγο την στιγμή που ο ψηφιακός δημόσιος χώρος δεν υπόκειται στις φυσικές μεταβολές, κοινωνικές αλλοιώσεις και πολιτικούς περιορισμούς του πραγματικού δημόσιου χώρου. Δεν υπάρχει η αντίστοιχη απόδοση ευθύνης όπως στην πραγματική ζωή, και δεν υπάρχει η χρονική και αντικειμενική αμεσότητα της ενσώματης παρουσίας. Η αποσωματικοποίηση της συνείδησης μέσα στο διαδίκτυο συνεπιφέρει μία αποσωματικοποίηση του αισθήματος, που διαμορφώνει έναν εντελώς διακριτό και πλασματικό ψηφιακό δημόσιο λόγο, ο οποίος, αν και δημόσιος, εκφέρεται από τον πραγματικό ιδιωτικό χώρο της οικίας. [13]’

Οπότε, μάλλον ο Μάλλιαρης δεν μας διάβασε, δεν φταίμε εμείς. Μήπως φταίει ο Καστοριάδης; Τι θα έλεγε αυτός; Φυσικά, δεν είμαστε Μάλλιαρης να το γνωρίζουμε. Προσφάτως όμως,

κυκλοφόρησε και στα ελληνικά η βιογραφία του Καστοριάδη από τον Francois Dosse, όπου αναφέρεται πως:

‘Ήδη από την εποχή του Σοσιαλισμός ή Βαρβαρότητα, άποψη του Καστοριάδη ήταν πως, για να εφαρμοστούν οι αρχές της άμεσης δημοκρατίας σε μια ολόκληρη χώρα, θα πρέπει να αξιοποιηθούν οι τεχνολογίες αιχμής στο πεδίο των επικοινωνιών.’ [14]

Ευχόμαστε μετά από αυτό ο κύριος Μάλλιαρης να ασχοληθεί με την καθύβριση του Dosse και να μας αφήσει εκεί που ποτέ δεν τον βρίσκουμε, στα ανοιχτά πεδία του αγώνα για την κοινωνική και ατομική αυτονομία.

Σημειώσεις:

[1] Βλ. Φ. Τερζάκης, «Για τον ‘καστοριαδισμό’ ως ιδεολογία», Βαβυλωνία, τ. 40, Ιανουάριος και Α. Σχισμένος, «Για τον ‘καστοριαδισμό’ ως κατασκευή» (Απάντηση στον Φ. Τερζάκη), Βαβυλωνία, τ. 41, Φεβρουάριος.

[2] Ν. Μάλλιαρης, *Editorial*, σελ. 60, περ. Πρόταγμα, τ. 8, Νοέμβριος 2015.

[3] Περιοδικό Contact, τ. 10, Νοέμβριος 2007, σελ. 43.

[4] Ν. Μαλλιαρης, Προταγμα, τ.8, σελ.60.

[5] ο.π. σελ. 123

[6] Ν. Μαλλιαρης, Προταγμα τ.8, σελ. 60

[7] Κ. Καστοριάδης, «Σκέψεις πάνω στην «ανάπτυξη» και την «ορθολογικότητα», στον τόμο *Χώροι του ανθρώπου*, σελ. 43

[8] Κ. Καστοριάδης, *Η ορθολογικότητα του καπιταλισμού*, εκδόσεις Ύψιλον, 1999 σελ. 66-67

[9] Ν. Μαλλιαρης, Προταγμα, τ.8, σελ. 60.

[10] Υποθέτουμε ότι πρόκειται για λάθος στην επιμέλεια του κειμένου, αλλά έτσι τυπώθηκε και με στοχαστές του μεγέθους του Μάλλιαρη δεν μπορείς ποτέ να είσαι σίγουρος, ίσως πράγματι εννοεί ότι η κοινωνία ‘ανθίζεται’.

[11] Ν. Μαλλιαρης, *Εισαγωγή στο Χιπστερισμό*, υποσ. 84, περ. Πρόταγμα, τ.8, σελ. 173

[12] *‘Μετά τον Καστοριάδη’*, εκδ. Εξάρχεια, σελ. 129

[13] ο.π., σελ. 131

[14] Francois Dosse, *Καστοριάδης, μια ζωή*, εκδ. Πόλις, σελ. 418.

Καρλ Σμιτ: Φίλος ή Εχθρός;

Carl Schmitt, Ο λεβιάθαν στην πολιτειολογία του Τόμας Χομπς: Νόημα και αποτυχία ενός συμβόλου, μετάφραση-επιμέλεια: Γιώργος Σαγκριώτης, εισαγωγή: Δημήτρης Καρύδας, Γιώργος Σαγκριώτης, εκδόσεις Σαββάλας, σελ. 185

Γιώργος Μερτίκας*

...Κάθε φιλελευθερισμός ζει μονάχα μέσα στο σύντομο διάστημα όπου στο ερώτημα: «Χριστός ή Βαραβάς;» μπορείς ν' απαντήσεις με αίτημα αναβολής ή με τη συγκρότηση εξεταστικής επιτροπής.
Καρλ Σμιτ, Πολιτική Θεολογία

Όλες οι σπουδαίες πολιτικές θεωρίες είναι γέννημα κρίσιμων καταστάσεων. Προβάλλουν την επιστημονική αξίωση να δώσουν απαντήσεις σε όσα πολιτικά ζητήματα τίθενται στον δικό τους ορίζοντα, να δώσουν δηλαδή εννοιολογική έκφραση στην κρίσιμη κατάσταση της εποχής τους. Αυτού του είδους οι θεωρητικές κατασκευές, σε αντιδιαστολή με την απολογητική για ένα καθεστώς, είναι μια δημιουργία εκ του μηδενός. Ό,τι έχει προηγηθεί είναι μια πρώτη ύλη και ο εκάστοτε δημιουργός αποφασίζει ποια απ' όσα υλικά του παρέχονται είναι πρόσφορα για το οικοδόμημά του. Εάν συντρέχουν αυτές οι συνθήκες, τότε πράγματι ένας τέτοιος στοχαστής και το έργο του γίνονται κλασικά, υπό την έννοια μιας διαρκούς αναφοράς προκειμένου να σκεφτούμε πολιτικά στο δικό μας παρόν, πατώντας γερά σε στέρεο έδαφος.

Στη χωρία των κλασικών ανήκει κι ο διαβόητος Καρλ Σμιτ [Carl Schmitt], ο «Χομπς του 20ού αιώνα». Η Δημοκρατία της Βαϊμάρης,

το ναζιστικό καθεστώς κι ο δεύτερος παγκόσμιος πόλεμος είναι η κρίσιμη κατάσταση στην οποία αντιστοιχεί το βασικό έργο του Γερμανού συνταγματολόγου. Ο «θεολόγος» της κυρίαρχης απόφασης και πολέμιος του φιλελεύθερου κράτους δικαίου, ο οποίος ήθελε να αναχαιτίσει τον αντίχριστο μέσω της πολιτικής χριστιανοσύνης, έτρεφε την αυταπάτη (χαρακτηριστική πολλών διανοούμενων) ότι μπορεί να χειραγωγήσει ένα «Γκόλεμ» (καθώς ονόμαζε τον Χίτλερ) για να φέρει εις πέρας τους στόχους του: να δοθεί απάντηση στην κρίση του κορυφαίου δημιουργήματος της ευρωπαϊκής πολιτικής υπόστασης, του κράτους.

Για τους παλαιότερους, έννοιες όπως «εσωτερικός εχθρός», «κατάσταση έκτακτης ανάγκης», έννοιες κεντρικές του θεωρητικού στοχασμού του, φέρουν στον νου αιμάσσουσες μνήμες, συνθήκες εμφυλίου πολέμου. Όμως ο ίδιος ειρμός σκέψης μεταμορφώθηκε στην αριστερά σε «ταξικό εχθρό» και προσδιόρισε το πολιτικό για μια μεγάλη μερίδα μαρξιστών. Χωρίς να επεκταθούμε στις πολυδαίδαλες διαδρομές του έργου του, ας έχουμε κατά νου ότι από αυτό, ρητά ή σιωπηλά, άντλησαν όλες οι εκδοχές του πολιτικού φάσματος, συχνά αντιστρέφοντας τα πρόσημα, ή μεταποιώντας τη σκέψη του.

Ωστόσο, η σχετικά πρόσφατη επαναφορά του στο προσκήνιο είχε για πρωτεργάτες αριστερούς διανοούμενους. Γεννάται λοιπόν το ερώτημα, με το οποίο ο Δ. Καρύδας και ο Γ. Σαγκριώτης αρχίζουν την εμπεριστατωμένη πραγματεία-εισαγωγή τους στον Λεβιάθαν..., γιατί ο Σμιτ και γιατί σήμερα;

Μια πρώτη απάντηση είναι ότι εδώ ακολουθείται ένα γενικότερο υπόδειγμα, βάσει του οποίου η αριστερά απορρόφησε κρίσιμες όψεις της καθαρής θεωρίας (καθαρή υπό την έννοια της απαλλαγής της από τη συγκεκριμένη πολιτική στράτευση) αντεπαναστατών ή συντηρητικών στοχαστών που καταπολέμησαν τη νεοτερικότητα, προκειμένου να ανανεώσει και να εμπλουτίσει το εννοιολογικό οπλοστάσιό της.

Γεγονός είναι ότι το ενδιαφέρον για τον Σμιτ επιτάθηκε τη στιγμή κατά την οποία η αριστερά βρέθηκε σε δυσχερή θέση,

καθώς είχε προ πολλού εγκαταλείψει την κριτική στη νεοτερικότητα για να αποδεχτεί κοινούς τόπους του φιλελευθερισμού. Η άκριτη αποδοχή του διαφωτιστικού προτάγματος, με την ευθύγραμμη οικουμενική πρόοδο, την πίστη στους θεσμούς και στην ομαλότητα, έγιναν το υπεραναπλήρωμα για όσα κάλυπτε δομικά το ίσαμε χθες θέσφατο της κομμουνιστικής ουτοπίας. Έτσι, όμως, σβήστηκε από τον ορίζοντα το αρχιμήδειο σημείο για την κριτική της νεοτερικότητας, ενώ αφέθηκε ελεύθερο το έδαφος για μια απολιτική ουτοπία που μετεωρίζεται ανάμεσα στην πολυπολιτισμικότητα και τον ευδαιμονικό καταναλωτισμό. Σ' αυτήν τη συγκυρία και στον αντίποδα της αριστεράς αναδύθηκε ένα ψευδο-οικουμενικό συντηρητικό κίνημα, που συγκαλύπτει τις αξιώσεις ισχύος με μια πολιτική θεολογία του προτεσταντισμού.

Μακροπρόθεσμα, εάν όλα αυτά έχουν να μας πουν κάτι είναι ότι πίσω από τις όποιες επιθυμίες και στόχους των κοινωνικών υποκειμένων για μια ομαλή και ακύμαντη καθημερινότητα, απαλλαγμένα από εντάσεις και συγκρούσεις, καιροφυλακτούν πάντα πολιτικές και κοινωνικές δυνάμεις που κάνουν την εμφάνισή τους σε κρίσιμες περιστάσεις, σε καταστάσεις εξαίρεσης από τον κανόνα.

Αυτήν ακριβώς την ιδέα διαπραγματεύεται ο Σμιτ στη σύντομη αλλά περιεκτική *Πολιτική θεολογία* (1922), με βάση το θεμελιώδες αξίωμά του περί κυριαρχίας: «Κυρίαρχος είναι όποιος αποφασίζει για την κατάσταση έκτακτης ανάγκης». Σ' αυτόν τον ορισμό, τα δύο κρίσιμα μεγέθη, τα οποία χρήζουν διευκρινίσεων, είναι η απόφαση και η κατάσταση έκτακτης ανάγκης. Ο Σμιτ κινεί τα νήματα προς αυτήν την κατεύθυνση με βάση μια αναλογία που, εκ πρώτης όψεως, ξεκαθαρίζει και το νόημα της πολιτικής θεολογίας: «Όλες οι μεστές έννοιες της σύγχρονης πολιτειολογίας είναι εκκοσμικευμένες θεολογικές έννοιες»• και η κατάσταση έκτακτης ανάγκης «έχει για τη νομική επιστήμη ανάλογη σημασία όπως το θαύμα για τη θεολογία».

Ο Σμιτ μερίμνησε να παρουσιάσει αυτές τις αναλογίες σε συμφωνία με τη στράτευση του υπέρ ενός ισχυρού κράτους:

υπόστρωμα είναι η διαμάχη για το πολυσυζητημένο άρθρο 48 του γερμανικού συντάγματος, με τις έκτακτες εξουσίες του προέδρου, ο οποίος αποφασίζει πότε θα αναστείλει βασικά άρθρα του. Εν είδει παντοδύναμου θεού, κατά παρόμοιο τρόπο μ' εκείνον του θεϊσμού, ο «φύλακας του συντάγματος» επεμβαίνει στην κατεστημένη τάξη για να την αποκαταστήσει, δηλαδή να καταστείλει όσες δυνάμεις την απειλούν, και η απόφασή του, μας λέει ο Σμιτ, είναι ένα θαύμα. Αντίπαλος του Σμιτ είναι ο φιλελευθερισμός, μια έννομη τάξη που θέλει ν' απωθήσει το ζήτημα της κυρίαρχης απόφασης, όπως ο θεός του δεϊσμού, ο οποίος αφού δημιούργησε τον κόσμο δεν επεμβαίνει ξανά.

Δεν χωρεί αμφιβολία ότι αυτές οι αποφάνσεις ξεπερνούν τα όρια της νομικής επιστήμης, αφού η διακρίβωση των δομικών αναλογιών μεταξύ θαύματος και έκτακτης ανάγκης ή εξαίρεσης γεννά ζητήματα που ασφαλώς δεν μπορούν ν' απαντηθούν παρά μόνον με τη μετάβαση σε μια άλλη σφαίρα, εκείνη της κοινωνιολογίας ή της ανθρωπολογίας. Από την άλλη πλευρά, η απόφαση για το τι είναι θαύμα ή έκτακτη ανάγκη δεν μας λέει τίποτε για το πού πότε και πώς θα λάβουν χώρα, μια και αυτό υπερβαίνει τα όρια της θεολογίας και της νομικής επιστήμης για να γίνει ζήτημα της πολιτικής στράτευσης.

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να λάβουμε υπ' όψιν ότι το θεμελιώδες μέγεθος της απόφασης στη σκέψη του Σμιτ αντιτίθεται σε ό,τι μπορεί να πάει ο νους του μοντέρνου άνθρωπου, κάτι που γίνεται φανερό και σ' ένα από τα πρώτα συγγράμματά του, τον *Πολιτικό Ρομαντισμό* (1919). Η απόφαση στην οποία αναφέρεται έχει σαν έρεισμα μια προγενέστερη τάξη, ό,τι αποκαλούμε παράδοση. Στην Ευρώπη πυλώνες αυτής της παράδοσης θεωρούνται το Ρωμαϊκό Δίκαιο και η Ρωμαιοκαθολική Εκκλησία. Αυτή η τάξη καταγράφεται στα δόγματα του θεϊκού ή φυσικού δικαίου και ο κυρίαρχος επεμβαίνει μόνον και μόνον για να την αποκαταστήσει εφόσον έχει διαταραχθεί. Η θεμελιώδης υπαρξιακή απόφαση γι' αυτήν την τάξη, βρίσκεται απομακρυσμένη και απαραβίαστη στο παρελθόν.

Όλως αντιθέτως, η απόφαση στους νεότερους χρόνους προσλαμβάνει

έναν βουλευσιαρχικό χαρακτήρα, υπό την έννοια μιας δημιουργίας εκ του μηδενός ή ενός ολοκληρωτικού θαύματος, μιας πλήρους ανατροπής όσων νόμων διέπουν τη φυσική τάξη. Είναι η εποχή των επαναστάσεων, οπότε η έννομη τάξη δεν υποβαστάζεται πλέον από κάποιο φυσικό ή θεϊκό δίκαιο αλλά από τη βούληση του νομοθέτη. Αυτήν την εκδοχή του θαύματος θέλει να αποφύγει ο Σμιτ, και γι' αυτό συγχέει τη νομική έννοια της απόφασης με την υπαρξιακή-βουλευσιαρχική. Εάν η βούληση του νομοθέτη, λέει στον Λεβιάθαν..., που εκφράζεται σε γραπτά άρθρα είναι η μόνη πηγή δικαίου τότε η νομική επιστήμη είναι ένας αναχρονισμός, γιατί αυτή η βούληση είναι σε διαρκή ροή και δυναμική εξέλιξη. Ο Σμιτ μπορεί βέβαια να επικαλεστεί εδώ, για παράδειγμα, τις συνεχείς συνταγματικές ανατροπές της γαλλικής επανάστασης. Ωστόσο η θεμελιώδης απόφαση για την ανατροπή μιας φυσικής τάξης διόλου δεν σημαίνει ότι τη θέση της δεν καταλαμβάνει μία άλλη τάξη. Τώρα εάν στο πλαίσιο του φιλελευθερισμού η κυρίαρχη απόφαση για την τάξη απαιτεί να μη λαμβάνονται αποφάσεις με τη νομική σημασία, αλλά να παραπέμπονται σε περαιτέρω νομοθετικές διευθετήσεις, αυτό σχετίζεται με το κοινωνικό υπόβαθρο αυτής της έννομης τάξης, δηλαδή την εγγύηση του κράτους για την ανεξαρτησία της οικονομικής σφαίρας από τις κάθε λογής επεμβάσεις.

Παρ' όλα αυτά, η σημασία της πολιτικής θεολογίας δεν περιορίζεται στην επισήμανση τέτοιων αναλογιών. Συνδέεται άμεσα με το πολιτικό, το οποίο για τον Σμιτ έχει ως ειδοποιό γνώρισμα τη σχέση φίλος-εχθρός. Στην *Έννοια του Πολιτικού* (1926), αφού έχει δεχτεί την κριτική ότι η γυμνή αυτή σχέση μπορεί να υπάρξει μόνον στη φυσική κατάσταση, θα διασκεδάσει τις απορίες με τον ορισμό του πολιτικού εχθρού ως δημόσιου τέτοιου. Εδώ το ζήτημα της απόφασης τίθεται εκ νέου, υπό την έννοια ότι ο κυρίαρχος αποφασίζει για ό,τι είναι πολιτικό και ό,τι είναι απολιτικό, δημόσιο ή ιδιωτικό. Μ' άλλα λόγια, το ζήτημα της κυριαρχίας στη σφαίρα του πολιτικού τίθεται ως ζήτημα

πολιτισμικής απόφασης για κατάταξη σε φίλους και εχθρούς, κι εμπλουτίζεται κάθε φορά με άλλα περιεχόμενα προσδιορίζοντας όχι μόνον τον εχθρό, αλλά και παρέχοντας τάξη και συνοχή, δηλαδή *πολιτική μορφή* σε μια συλλογικότητα με βάση ό,τι προσδιορίζεται ως φίλος.

Αυτό μέσες-άκρες είναι το νήμα της σκέψης που διαπνέει τη μελέτη του Σμιτ για τον *Λεβιάθαν του Χομπς* (1938). Έρχεται σαν απάντηση του Σμιτ στις κατηγορίες που του απηύθυνε το επίσημο όργανο των ες-ες, τον Δεκέμβριο του 1936, ότι είναι οπορτουνιστής, καθολικός και εγγελιανός. Έτσι, ενώ προηγουμένως υποτιμά τον Χομπς και προτάσσει το εγγελιανό κράτος, τώρα γέρνει την πλάστιγγα υπέρ του Χομπς, ταυτιζόμενος και σε προσωπικό επίπεδο μαζί του. Στο σύγγραμμα αυτό επιδιώκει να επανέλθει στην πριν από το 1933 θεώρησή του για το «ποιοτικό» κράτος. Τούτο είναι υπεράνω της κοινωνίας και έχει το μονοπώλιο του πολιτικού, μπορεί να διακρίνει ανάμεσα σε φίλους και εχθρούς. Αντιθέτως, το «ποσοτικό» διεισδύει στην κοινωνία, όπου δεσπόζουν ποικίλα συμφέροντα, τα οποία αποδομούν την έννομη τάξη. Κατ' ουσίαν, το ποσοτικό κράτος είναι το αμάλγαμα κοινοβουλευτισμού και δημοκρατίας, δυο διαφορετικών καθεστώτων σύμφωνα με τον Σμιτ, που το πρώτο είναι γέννημα του ολιγαρχικού φιλελευθερισμού και το δεύτερο της γαλλικής επανάστασης, με ακρογωνιαίο λίθο τη ρουσσική ταυτότητα κυβερνώντων και κυβερνωμένων.

Σύμφωνα λοιπόν με τον Σμιτ, στον Χομπς ο κυρίαρχος είναι το κράτος-λεβιάθαν, το οποίο θέτει τέλος στους θρησκευτικούς εμφυλίους πολέμους. Με όρους της πολιτικής θεολογίας, το κράτος-λεβιάθαν προοριζόταν να παίξει τον ίδιο ρόλο με τη θεσμοποίηση του χριστιανισμού από τη ρωμαιοκαθολική εκκλησία. Και όπως ακριβώς ο φιλελευθερισμός στο δίλημμα Ιησούς ή Βαραβάς απαντά με τη συγκρότηση εξεταστικής, έτσι κι ο Σμιτ στο δίλημμα ρωμαιοκαθολικισμός ή Χομπς απαντά με τον μέγα Ιεροεξεταστή του Ντοστογιέφσκι. Ο μέγας Ιεροεξεταστής γνωρίζει ότι ο άνθρωπος είναι κακός και φαύλος, κι άρα χρειάζεται έναν αφέντη. Όχι για να επιταχύνει τον χρόνο που φέρνει τους

ανθρώπους πλησιέστερα στη μέρα της τελικής κρίσης, αλλά ακριβώς για το αντίθετο: για να απωθήσει στο βάθος του χρόνου τούτη την κατάσταση εξαίρεσης, τη συντέλεια του κόσμου. Κι ο Ιεροεξεταστής έχει το θάρρος να αναλάβει αυτήν την καταδίκη, δηλαδή ν' αναχαιτίσει το κακό και τον αντίχριστο. Το θαύμα, το μυστήριο και η αυθεντία είναι τα όπλα της κυριαρχίας του πάνω στους πολλούς. Η σκέψη και μόνον του αναρχικού Ντοστογιέφσκι ότι ο Χριστός μπορεί να ενσαρκωθεί εκ νέου είναι αίρεση, και οδηγεί στην επανάσταση που έχει ως υπόβαθρο την ενσάρκωση και όσες εσχατολογικές προσδοκίες γέννησε. (θα μπορούσε κανείς εδώ να αναλογιστεί την ιδέα του κομμουνισμού και την ενσάρκωσή του στο προλεταριάτο. Ωστόσο κάτι τέτοιο θα έφερνε αρκετά κοντά τούτη τη θεολογία σ' εκείνη του Σμιτ, τουλάχιστον ως προς την απώθηση του εσχατολογικού οράματος στο βάθος του ορίζοντα και την απάντηση στην διαρκώς αναμενόμενη τελική κρίση του καπιταλισμού όχι με τον κομμουνιστικό παράδεισο, αλλά με τη μετάθεσή της στο απώτερο μέλλον μέσω του σοσιαλισμού.)

Εάν ο ρωμαιοκαθολικισμός έλυσε το ζήτημα, όπως γράφει στο σύγγραμμά του *Ρωμαιοκαθολικισμός και Πολιτική Μορφή*, με βάση μιαν υπερβατική ιδέα, δηλαδή αυτοκρατορικά, επιτυγχάνοντας μια ενότητα των αντιθέτων, ο Χομπς το έλυσε με την απόφαση του κυρίαρχου ότι «ο Ιησούς είναι ο Χριστός»: έκαμε την επιρροή του Χριστού αβλαβή για το κράτος «θέτοντας τέρμα στις θεολογικές εικασίες εξουσιομανών ιερέων και αιρετικών». Μ' άλλα λόγια, ο Χομπς με τη φιλοσοφική κατασκευή του κράτους-λεβιάθαν καθυποτάσσει τις πολιτικές θεολογίες των δογμάτων και δημιουργεί έναν «θνητό θεό», μια θεολογία του κράτους. Σ' αυτήν την κατεύθυνση σκέψης, κινείται το 5ο κεφάλαιο του βιβλίου, όπου ο Σμιτ εξετάζει το θαύμα στο πλαίσιο της σκέψης του Χομπς. Εδώ ο κυρίαρχος αποφασίζει, τί θα πρέπει να πιστεύουν οι υπήκοοι του κράτους ως θαύμα, κατ' αναλογία με τον προσδιορισμό της κατάστασης έκτακτης ανάγκης. Η κρατική ισχύς στην απόλυτη έκφρασή της συνενώνει θρησκεία και πολιτική.

Ο Σμιτ, σε αντίθεση με τον Χομπς, υποστηρίζει ότι στη φυσική

κατάσταση δεν συναντώνται άτομα αλλά κράτη. Το επόμενο βήμα είναι να συσχετίσει τον λεβιάθαν με τη δημιουργία κατά τον 16ο αιώνα μιας ευρωπαϊκής τάξης, του *jus publicum europeum*, στην οποία ο εχθρός δεν είναι απόλυτος για να πρέπει να εξολοθρευθεί. Στην εποχή των απολυταρχικών κρατών τη θέση ενός δίκαιου πόλεμου παίρνει ο δίκαιος εχθρός και μια πραγματιστική πολιτική που εξαρτάται από τη στάθμιση σχετικά προβλέψιμων παραγόντων, όπως η προσωπικότητα των ηγεμόνων, οι διπλωματικές συμφωνίες και συνθήκες.

Ωστόσο στην κατασκευή του Χομπς ο Σμιτ διαβλέπει ένα ρήγμα. Το ρήγμα δημιουργείται με τον διαχωρισμό δημόσιας ομολογίας και ιδιωτικής πίστης, μέσα και έξω, που γίνεται διαχωρισμός κράτους και εκκλησίας και στη συνέχεια κράτους και κοινωνίας. Στο πέρασμα τετρακοσίων χρόνων ό,τι είναι δημόσιο έγινε άψυχο, μια τεχνική διαδικασία καταναγκασμού, ενώ η ιδιωτική σφαίρα αφομοίωσε κάθε τι ζωντανό. Η εκκοσμίκευση προσλαμβάνει μian αρνητική χροιά εφόσον συνδυάζεται με την «εποχή των αποπολιτικοποιήσεων και ουδετεροποιήσεων», δηλαδή με την απαξίωση του πολιτικού, την κατίσχυση του φιλελευθερισμού.

Από την κοινωνική σφαίρα εφορμούν οι «έμμεσες εξουσίες» για να υποτάξουν τον λεβιάθαν. Οι παλιοί αντίπαλοι, εκκλησία, κόμματα και συνδικάτα, τα οργανωμένα συμφέροντα, επανεμφανίζονται ως «κάτι άλλο από πολιτική, δηλαδή ως πολιτισμός, οικονομία ή ιδιωτική υπόθεση, ενώ εκμεταλλεύονται όλα τα πλεονεκτήματα της κρατικότητας». Ο Σμιτ επικαλείται την πολιτική θεολογία του για να καταδικάσει τους αιρετικούς (κόμματα, συνδικάτα, κινήματα). Ο αγώνας του είναι διπλός. Από τη μία πλευρά η *προτεσταντική ηθική και το πνεύμα του καπιταλισμού*, όπως αναλύεται από τον Βέμπερ, που με βάση την τυπική νομική ισότητα δημιουργεί έναν ελεύθερο χώρο, μια κοινότητα συμφερόντων πάνω και κάτω από τα σύνορα των κρατών ώστε να υποστηρίξει το παγκόσμιο εμπόριο. Από την άλλη όσες κοινωνικές δυνάμεις αντιδρούν σε αυτήν τη διευθέτηση, εφόσον θεωρούν ότι η νομική προστασία του εμπορίου δημιουργεί αντιδημοκρατικά προνόμια.

Με την πολιτικοποίηση της κοινωνίας και την αποπολιτικοποίηση του κράτους, το τελευταίο μετατρέπεται σε μια λίγο-πολύ ουδέτερη συνάντηση για τη διαρκή σφυρηλάτηση ενός κοινωνικού ισοζυγίου μεταξύ των συγκρουόμενων κοινωνικών δυνάμεων, που ανά πάσα στιγμή ωθούνται στον εμφύλιο πόλεμο. Έτσι τον 19ο αιώνα, όταν δεσπόζει το κοινωνικό ζήτημα, τίθεται το ερώτημα: πώς μπορεί να ουδετεροποιηθεί η σύγκρουση μέσω της ανακατανομής της ιδιοκτησίας, σύμφωνα με τις συστάσεις της πολιτικής οικονομίας. Στον 20ό αιώνα εικάζεται ότι η λύση του κοινωνικού ζητήματος θα δοθεί με την πρόοδο της τεχνολογίας και την εκβιομηχάνιση, με μια κατ' εξοχήν αντιπολιτική ουτοπία.

Σ' αυτήν την αντιπολιτική ουτοπία εδράζεται η μετατροπή του θνητού θεού σε μια μεγάλη απρόσωπη μηχανή. Αυτό εξηγεί και τον υπότιτλο του βιβλίου «νόημα και αποτυχία ενός συμβόλου». Ο λεβιάθαν, το θαλάσσιο κήτος της παλαιάς διαθήκης δεν ανταποκρίθηκε στις αξιώσεις που έχει από ένα μυθικό σύμβολο η πολιτική• απέληξε σε μια μάλλον θλιβερή και γκροτέσκα εικόνα σ' ένα πτώμα που από τις σάρκες του τρέφονται πληρώματα πειρατών. Ωστόσο μια μηχανή που η ύπαρξή της νομιμοποιείται από το γεγονός ότι λειτουργεί, όπως η νομιμότητα νομιμοποιείται από την πίστη σ' αυτήν, μπορεί είτε να καταστραφεί στα χνάρια του λουδισμού και προς μεγάλη ικανοποίηση των απρόσωπων εξουσιών, είτε ακολουθώντας τον μακιαβελλικό ηγεμόνα να αποτελέσει το «βαρβαρικό» όχημα όσων κοινωνικών δυνάμεων επιζητούν πολιτική υπόσταση.

Η «ταλάντευση» μεταξύ μιας αυταρχικής πολιτικής θεολογίας και μιας ανάλογης εκκοσμίκευσης, με στόχο να εξορκιστούν οι πιο ριζοσπαστικές όψεις της λαϊκής κυριαρχίας, είναι πρόδηλη στο θεωρητικό έργο του Καρλ Σμιτ. Εξ ίσου σημαντική όμως είναι και η πρόταση της κρατικής κυριαρχίας σαν υπόσταση ενός λαού. Αναμφίβολα, όπως τονίζει, στόχος του Χομπς δεν ήταν να παραδώσει τους φτωχούς ανθρώπους από τον φόβο της φυσικής κατάστασης στον φόβο της κυριαρχίας ενός Μολώχ ή ενός Γκόλεμ. Την πρόταση αυτή μπορούμε κάλλιστα να την αντιστρέψουμε. Γιατί

ακόμη και σήμερα, παρά το γεγονός ότι οι έμμεσες εξουσίες των οικονομικών συμφερόντων και της μαζικής υποβολής καθυποτάσσουν το κράτος, αυτό παραμένει η έσχατη γραμμή άμυνας ενός λαού. Η πολιτική σύγκρουση αφορά όσες απολιτικές δυνάμεις προσβλέπουν σε μια ατομοκεντρική επιστροφή στη φυσική κατάσταση και όσες πολιτικές δυνάμεις βλέπουν στο κράτος την έσχατη μονάδα για τη συμμετοχή στον παγκόσμιο αγώνα κατανομής και ανακατανομής του πλεονάσματος.

**Δοκιμιογράφος και μεταφραστής*

https://avgi-anagnoseis.blogspot.gr/2010/11/blog-post_9418.html

Έφυγαν τα Χριστούγεννα...

Νίκος Κουφόπουλος

Έφυγαν τα Χριστουγεννα, μα εγω δεν φταιω διολου.
Εμενα αυτές οι γιορτες δεν μου αρεσαν καθολου.
Αλλα και η πρωτοχρονια, που περιμενουν αλλοι,
δεν με αφορα προσωπικα. Παντα μου' φερνε ζαλη.
Από μικρος περιμενα τον Αγιο Βασιλη,
μα αυτος πηγαινε παντα αλλου. Ποτε δεν μου εχει στειλει
το δωρα που του ζηταγα. Εφερνε δωρα αλλα.
Ποδηλατο ζητουσα εγω κι αυτος εφερνε μπάλα.
Αργότερα μου εφερε ένα ποδηλατακι,
μα εγω τοτε στο γράμμα μου ζητουσα μηχανακι.
Κι όταν με καταδεχτηκε κι εφερε ένα «Καρελι»,
-οι νεοι τι είναι θα απορουν, ρωτα παλιο που ξερει-
εγω μια τσοπερ κοιταζα, χοντα, δυο πενηντα.
Μόνος χιλιαρικα εσκασα. Πολλα. Τρακοσια εξηντα.

Να μη σας τα πολυλογώ, παντα ήμασταν σε κοντρα.
Εγώ εφτακοσια ζηταγα, κι αυτος εφερν' ογδοντα.
Μια μερα δεν κρατηθηκα. Του λεω κυρ-Βασιλη,
πως δεν ξηγιεσαι ομορφα αυτό το ξερεις ήδη.
Μου λεει Νικο κατ' αρχην, μιλας με έναν Αγιο.
Του λεω ενταξει αμα θες ανεβασε το... πάγιο.
Τι ακριβως θελω να πω με αυτόν το στιχο τωρα,
δεν ξερω φιλοι αληθινα, μα περασε η ωρα.
Είναι τρεις τα χαραματα, δυσκολα οι ριμες βγαινουν.
Και απ την Βαβυλωνία, ειπαν δεν περιμενουν.
Το κειμενο πρεπει μου ειπανε πρωι να ανεβασω.
Και από εμπνευση μηδεν. Φιλοι εμεινα στον...άσσο.
Παω από εδώ παω από εκει. Ένα ντουζακι κανω.
«Σκασε ρε Νικο», μια φωνη ακουω από τον επανω.
«Να κοιμηθουμε θελουμε. Ντουζ μες στη νυχτα κανεις;
Να ειχες και καμια γκομενα... ». Τωρα τι να του κανεις;
Είναι και φιλος. Δε μιλαω. Κανω λιγο ησυχια.
Καποια φιλμακια στο ιντερνετ μου... δειχνουν μια πορεια.
Στα ομορφα μερη του Αυναν για λιγο τριγυρνω.
Μετα μια πεινα με επιασε. Λεω πρεπει να φαω.
Ψυγειο ανοιγω και κοιταω. Είναι αδειο μερες τωρα.
Όμως με ετουτο και με αυτό πηγε εξι η ωρα.
Ο ηλιος αρχισε, θρασυς, τα παντα να φωτιζει.
Και μενα παλι η σκεψη μου στο κειμενο γυριζει.
Λεω πρεπει να σκαρφιστω μια ιστορια αμεσως.
Ας είναι με δολαρια, με μαρκα ή και με πεσος.
Να εχει πιστολιδι ζορικο, γυναικες και ουίσκι.
Μα λιγο πριν ερθει η εμπνευση, κι άλλο κακο με βρισκει:
Χτυπαι κουδουνι δυνατα, θα ελεγα με μανια.
Γαμωτο ειπα μεσα μου, αυτή είν' η αστυνομια.
Στην τρυπα της εξώπορτας το ματι μου κολλαω,
και από τα νευρα μου ευθυς αρχιζω και γελαω.
Η ιδιοκτήτρια ητανε. Ρομπα σωμον φορουσε.
Χοντρουλα καπως, κι ευθυς αρχισε και μιλουσε:
«Μεσα εισαι, σε ειδα. Ανοιξε και τον κουφο μην κανεις.
Παλιοπαιδο. Νοικια χρωστας. Θελεις να με πεθανεις;
Εγω μονο μια συνταξη και αυτό το νοικι εχω.

Να ξερεις θα σε διωξω εγω. Αλλο δεν σε αντεχω». Δεν ανοιξα και σκεφτηκα πως ψεματα μου λεει. Τριαντα εχει διαμερισματα και καθεσαι και κλαιει. Μα τελος παντων τι να πω. Αφου οντως χρωσταω. Ντυνομαι αμεσως και σκεφτομαι που διαολο να παω. Η ωρα πηγε κιολας εννια. Μα είναι πρωι ακομα. Με έναν-καποιο σκεπτικισμο, κοιταω παλι το στρωμα που με κοιταζει και αυτό και με καλει κοντα του. Μα... βραχος ειμαι ακλονητος και φευγω μακρια του.

Νεα εχω πολιτικα για σας καλοι μου φιλοι. Μην περιμενετε και αυτά απ' τον Αγιο Βασιλη. Όμως εγω θα σας τα πω τα νεα άλλο βραδακι. Προς το παρον σας χαιρετω, με ένα... τραγουδακι:

Μπαλαντα για τον Μπιλυ δε Κιντ

Πριν χρονια παρα πολλα,
καπου στα χιλια οχτακοσια πενηντα εννια,
απο ιρλανδων στο Μπρουκλιν γενια,
σε μια φτωχικη γειτονια,
που βρωμικα παιζαν παιδια,
γεννηθηκε ο Μπιλυ δε Κιντ.
Οι φιλοι του τον αρχισαν να τον φωναζουν Εϊτριμ.

Λιγα χρονια μετα, τα ειρωνικά σχόλια ενός σιδερά,
αποδείχθηκαν για τον εγωισμό του πολύ βαριά.
Όταν εκείνος τον πέταξε στο χώμα με μια σπρωξιά,
ο Μπίλυ χωρίς καν να το σκεφθει καλα,
τον άφησε στον τόπο με μια πιστολια.
Ηταν ο πρωτος που σκοτωσε ο Μπιλυ δε Κιντ,
και οι φιλοι του τον ελεγαν παντα Εϊτριμ.

Πως ηταν νομιμη αμυνα ολοι το ηξεραν καλα.
Ομως ποιος γυρναει των σεριφηδων τα μυαλα.
Στης φυλακης τον εκλεισαν τα κελια.
Ηταν μονο δεκατεσαρων χρονων. Καποιοι λενε δεκαεφτα.
Καποιοι αλλοι ομως , αλλιως τα λενε ολα αυτα.

Ο μυθος αρχισε να δημιουργειται γυρω απο τον Μπιλυ δε Κιντ,
που ολοι οι φιλοι του, τον ελεγαν πλεον Εϊτριμ.

Το εσκασε γρηγορα και εμαθε καλα,
στο Μεξικο αλογα να καβαλαει γρηγορα και δυνατα.
Ορθιος πανω στη σελα κρατιεται γερα.
Το πιστολι πιο γρηγορα απο ολους τραβα.
Το δαχτυλο του ενα με τη σκανδαλη ειχε γινει πια.
Ο αλητης της Νεας Υορκης, εγινε ο καουμπου Μπιλυ δε Κιντ,
Που οι φιλοι του, τον ελεγαν παντα Εϊτριμ.

Ενα βραδυ σε ενα μπαρ, ηταν αργα,
μπηκε ενας αγριος Μεξικανος και ειπε σε ολους μια βρισια.
Σκυλας γιους τους ειπε, το ακουσαν ολοι καλα.
Το ακουσαν και του Μπιλυ και τα δυο αφτια.
Του εριξε αμεσως μια σφαιρα στην κοιλια.
Κανεις δεν τολμησε ποτε να βρισει τον Μπιλυ δε Κιντ,
που οι φιλοι του, τον ελεγαν Εϊτριμ.

Τοτε καποιος του εφερε ενα μεγαλο σουγια,
να κανει πανω στο οπλο, του ειπε, μια νεα χαρακια.
Ειπε οχι, ο τυπος δεν αξιζε δεκαρα καμια.
Δεν ηθελε ειπε να τη θυματαυ αυτη τη βραδια.
Σωπασαν ολοι. Τον νεκρο εσυραν σε μια γωνια.
Κερναγε ολο το μπαρ ως το πρωι ο Μπιλυ δε Κιντ,
που ολο το βραδυ ολοι, τον ελεγαν Εϊτριμ.

Ποτε ποτε οι κιθαρες του τραβουσαν τα μυαλα.
Καποιοι ειπαν τον ειδαν στου Μεξικου τα μπορντελα να γυρνα.
Καποιοι αλλοι λενε πως οργια οργανωνε συχνα,
και πως κρατουσαν μερονυχτα τεσσερα. Ισως και πιο πολλα.
Στο τελος πληρωνε το λογαριασμο με μια πιστολια.
Δεν ξερω, αυτα μου ειπαν, αυτα σας λεω για τον Μπιλυ δε Κιντ,
Παντως οι φιλοι φιλοι του, τον ελεγαν Εϊτριμ.

Ο σεριφης Γκάρετ, φιλος του ηταν παλια.
Στην ιδια συμμορια ηταν μαζι χρονια πολλα.
Μια ησυχη νυχτα, μια ολοφωτη απ' το φεγγαρι βραδια,

ο Γκαρετ κουνιόταν βαριεστημένα σε μια πολυθρόνα παλιά.
Καβαλαρή μοναχικό είδε να έρχεται από το βάθος μακριά.
Γνωρίσε αμέσως τον παλιό του φίλο Μπίλυ δε Κίντ.
Κάποτε και αυτός τον έλεγε μόνο Εϊτρίμ.

Ο Μπίλυ τον είχε δει πρώτος αυτός καλά.
Ήξερε ότι προδωσε, και πήγε στου νομού την πλευρά.
Αρνιόταν να τα πιστεψει όμως όλα αυτά.
Μια περηφάνεια τον κρατάγε πάντα ψηλά.
Μια τρυφερότητα για όσα έζησαν μαζί παλιά.
Ο Γκαρετ, ήταν ο πιο καλός φίλος του Μπίλυ δε Κίντ.
Τον έλεγε σχεδόν πάντα, Εϊτρίμ.

Πιστολία είχε μαζί του ο Μπίλυ, δύο. Και ήταν καλά.
Μπορούσε αυτός τον Γκαρετ να σκοτώσει από μακριά.
Ενίωσε όμως ότι θα σκοτώνε και μια αγρία χαρά,
που είχαν φτιαξει μαζί σαν παρανομοί χρόνια πολλά.
Δεν ήθελε να του την χαρίσει. Το τίμημα όμως το ήξερε καλά
Δεν το σκεφτηκε στιγμή. Η απόφαση ήταν βαθειά.
Αυτός ήταν ο Μπίλυ δε Κίντ, που φίλοι τον έλεγαν Εϊτρίμ.

Ο Γκαρετ τραβήξε το πιστόλι του και σημάδεψε αργά.
Την ησυχία της νυχτας ταραξε μια πιστολία.
Ουρλιάξε νικημένος. Είδε τον φίλο του να πέφτει στη γη βαριά.
Το αλόγο του εφύγε τρομαγμένο μακριά.
Το χωριό καταλάβε και έκλεισε τις πορτες καλά.
Όλοι ήξεραν πως μες στις σκονες νεκρός ήταν ο Μπίλυ δε Κίντ,
Που μόνο οι φίλοι του τον έλεγαν Εϊτρίμ.

Την άλλη μέρα όταν ο ήλιος ανέβηκε ψηλά,
πήγαν και τον αφοπλίσαν. Να νιωθούν σιγουρία.
Μερές το σώμα του κοιτόνταν στης εκκλησίας τα σκαλιά.
Έρχονταν με αλόγα και αμαξές να τον δουν, από μιλιά μακριά.
Τον έθαψαν μέσα σε πανηγυρία και χαρά.
Για αυτούς ήταν μόνο ο Μπίλυ δε Κίντ.
Πότε κανένας δεν τον είπε Εϊτρίμ...

Υ.Γ. Εδώ Ελεύθερα Εξάρχεια...

Πάυλος Αβραμίδης – «Αζήτητα»

...ένα ποίημα εν είδει μικρού μανιφέστου...

Προσέχω πάντα με τι ταχύτητα πάω στα αζήτητα.

Υπάρχει μια γενική κατηγορία.

Λες και νέα και παλιά γενιά είναι χώρια.

Φαίνεται η ποίηση είναι σταθμός του τραίνου

Ανακοίνωση σε όρια στενά κι εξυπηρετικά.

Πού θα πας, πού θα κατέβεις, πόση ώρα θα περιμένεις. Πόση ώρα περίμενες.

Ό,τι προσπάθειες και να κάνεις τους συντεχνίτες δεν τους φτάνεις.

Σ' ευχαριστώ χρυσή μου, σ' ευχαριστώ χρυσέ μου.

Έχουν ανταλλαγεί καμιά δεκαπενταριά Νόμπελ σε μια βάρδια διαδικτύου.

Πρέπει την κολακεία τους να την ξαρμυρίσεις για να τη φας.

Κι όλα ψεύτικα. Σαν τα πλαστικά πιάτα των εξοχικών στην Ανάφη, την Άνδρο και τη Τζια.

Ό,τι τους αρέσει, ειλικρινά λένε

Με γουρλωμένα μάτια. Με εξόφθαλμη επιταγή στον άδικο τον ξένο.

Τους αρέσουν τα αλεξίπτωτα επειδή δεν τους αρέσει να πέφτουν.

Και πώς να πέσουν όταν έχουν βάλει μέχρι τον ουρανό νεκρά ποιήματα.

Αν εγώ είχα σκαρφαλώσει βραδιάτικα στον τοίχο θά'μουν κλέφτης.

Αν είχα τελειώσει με άλλου ποιητή το στίχο θά'μουν ψεύτης και υποκριτής.

Όμως όταν πας συστημένος στη μάχη ή με μεγάλο στρατό
Δε θα ξημερώσει ποτέ ο ήλιος
Ιδίως αν τρέχει μες τη μέρα κατά μήκος σ' αυτή τη μεσοράχη
Όταν ελλείπουν οι στιγμές απόγνωσης πάνω απ το χαρτί, τα
έναντι της ιστορίας άγχη
Τι να τον κάνεις τον εχθρό
Να σου κρατάει το ζάρι;

Αλλά κανείς τους στο Poetry ή στο Paris Review εκτός των
Μεγάλων
Δεν έχει δημοσιευτεί ούτε καν συνεντευξιαστεί
Ούτε σαν όνομα υπάρχει, ούτε σα νύξη μηδαμινή.
Κι είναι 50 χρονών άνθρωποι και βάλε
Μα είναι απασχολημένοι με τα blogs των φίλων τους
Και των ηθικών το μάτι βάλε βγάλε.

Σέρνουν του μέτριου και κενού τον χορό
Που βελτιώνεται μόνο από πεποίθηση
Όλο και δυνατότεροι με τα Ναι τους
Όπως περίπου λέει ο πεθαμένος ποιητής
Ούτε απ' αυτό το δρόμο πας χαμένος.
Και δε λέω ότι είσαι άχρηστος.
Μόνο τυχαία καλός και πουλημένος.

Για τα ψώνια της ημέρας που έκαναν καθώς και που συνάντησαν
Και τα χιουμοριστικά ποιηματάκια των φίλων τους φυσικά
Που τάχα πρέπει να σωθούν, σαν αίγαγροι.

Άλλη ελπίδα δεν τους μένει για διάκριση.
Οι έλληνες του εξωτερικού και η ξένη αλληλογραφία.
Να πνίξουν τις πρωτότυπες ιδέες και τη θεματολογία.

Μα πώς να τους πάρει στα σοβαρά ο ξένος
Ο αναγνώστης που θα διαβάσει το βιβλίο τους Κυριακή πρωί
Μπροστά στα παγκάκια του καθεδρικού της Αμιέν
Όταν η αγαπημένη λέξη τους είναι το «τεριρέμ».

Που κανείς πια δεν ξέρει τι σημαίνει
Μόνο η Χάρις ή πως-τη-λένε Αλεξίου

(Ζώρζ Μπρασσάνς εσύ δεν έχεις τίποτα να φοβηθείς,
εσύ δόξασες το στίχο και τη μελωδία
κι έπλενες τα χέρια σου δίπλα στον καμπινέ του στόμφου)
Ή ο τριαντάχρονος ή ο εικοσάχρονος
Που όταν γράφει ποιήματα με τις εκφράσεις τις ηλικίας του
δεν του αρέσει να μένει.

Θυρόφυλλα απροσάρμοστα
Δάκρυα προ καιρού χαμένα
Ίσως για μια πάστα που έπεσε στο καναπέ
Δειλία για τα περασμένα.

Και έχοντας το κεφάλι του υπόπτου στη γκιλοτίνα ανφάς
Αντιδρούν για της ελληνικής ευρυπρέπειας τις απολιμάρες
Αχ βρε ψευτοηθικέ και ψευτοαυστηρέ ακόμα γαργάρα
Από πρόβες με την αόρατη μπέρτα του βασιλιά που'χεις να κάνεις
αφού πας.

Τελικά ο καλύτερος είναι αυτός που έχει πάει τις πιο πολλές
διακοπές
Βοηθάει, δε λέω, στη σύσφιξη του ανθρώπινης ουσίας για να μη
χύνεται
Σε υπονόμους νυχτερινού ονείρου που η δίκαιη μοναξιά έχει
πεταχτεί.

Τάκης Άκος: Γλυκά από Εντελβάις

Νέα κυκλοφορία: Τάκης Άκος, Γλυκά από Εντελβάις, Αυτοπαραγωγή,
Αθήνα 2015, σελ.42

Οι λέξεις εξηγούν τα πάντα. Αυτοί οι στίχοι -μπορεί και
ποιήματα για κάποιους- είναι συμπυκνωμένες μνήμες,

μελοποιημένες στο σύνολο τους.

Μ' άρεσε πάντα η αθέατη πλευρά της σελήνης του καθενός μας. Στην περίπτωση του παρόντος πονήματος λοξοδρόμησα: θαρρώ ότι εκτέθηκα...Δεν πειράζει. Άλλωστε έφυγε από εμένα, είναι κτήμα όλων εσάς που θα το διαβάσετε και θα το ακούσετε «ντυμένο» με τις μουσικές μου στο εγγύς μέλλον.

1968

Τη μέρα που μου έκοψαν το μουρουνόλαδο
Αρχισα να τρώω γύρη από χρυσάνθεμα
Μυρίζοντας το μωβ των αγκαθιών
Χορεύοντας γύρω από φωτιές χορό ινδιάνικο
Στο αφιονισμένο '68.

Αεροπλανοφόρα στο λιμάνι σκιές στο φεγγάρι
Σφαγμένα περιστέρια στο Ανόι
Κόκκινη αρκούδα μαδάει ευκάλυπτο
Κάμπιες στα πεύκα δέσμες φωτός στο βράδυ
Υφαίνουν το πολύχρωμο '68.

Ονειρα από σελυλόιντ χαράζουν σχήματα
Εύθραυστα διαγαλαξιακά
Με ανεξίτηλη μεσοαστρική σκόνη
Αμυδρό φως στη βεράντα ξεθωριάζει
Η γαλάζια νεράιδα εξαφανίζεται...

‘‘Σήκω μικρέ να πας σχολείο!’’

Σημεία διάθεσης:

- Εκδόσεις των Συναδέλφων, Καλλιδρομίου 30, Αθήνα
 - Βιβλιοπωλείο Πολιτεία, Ασκληπιού 1-3, Αθήνα
 - Βιβλιοπωλείο Πρωτοπορία, Γραβιάς 3-5, Αθήνα
-

Σύμφωνο συμβίωσης και για ομόφυλα ζευγάρια...ένας δρόμος με νάρκες

Δανάη Κασίμη

Σύντομα θα ψηφιστεί από τη Βουλή των Ελλήνων ο νόμος για την κατοχύρωση του δικαιώματος σύναψης συμφώνου συμβίωσης, το οποίο θα εκτείνεται και στα ομόφυλα ζευγάρια καλύπτοντας τις εγκληματικές παραλείψεις του Ν. 3719/2008, όπως ισχύει σήμερα. Μετά από τους αγώνες και τις επίμονες πιέσεις των ομάδων που ασχολούνται με το έμφυλο, θα αναγνωριστεί και στη χώρα μας ένα βασικό ανθρώπινο δικαίωμα, το οποίο βέβαια σε καμία περίπτωση δεν είναι αυτονόητο όταν επιτρέπουμε σε θρασύδειλα ανθρωπάκια που προέρχονται κυρίως από το χώρο της Εκκλησίας και από το χώρο της ακροδεξιάς, να ανοίγουν το βοθροειδές στόμα τους και να πετάνε σεξιστικούς και ομοφοβικούς τσιμεντόλιθους.

Θα θέλαμε βέβαια να επιρρίψουμε μόνο στη Δεξιά και στην Εκκλησία την ευθύνη για τις ομοφοβικές φραστικές και όχι μόνο επιθέσεις όμως η πραγματικότητα αποδεικνύεται εντελώς διαφορετική όσο και αν δε συμφέρει μερικούς. Ακόμα και στους θεωρητικά φιλόξενους χώρους της Αυτονομίας και της Αριστεράς, είναι ιδιαιτέρως εμφανείς και ενοχλητικές οι παρουσίες των γνωστών νταήδων, οι οποίοι φεύγουν από τη μαμά τους για να βρουν μια άλλη μαμά να τους πλένει τα σώβρακα και μετά τους ενοχλούν τα γκέι ζευγάρια που θέλουν ΔΗΜΟΣΙΑ να απολαμβάνουν τα ίδια δικαιώματα με την εκλεκτή τους αφεντιά. Δυστυχώς μου είναι πάρα πολύ δύσκολο να είμαι πιο επιεικής και λιγότερο καυστική σε αυτή μου την τοποθέτηση πόσο μάλλον οι ίδιοι οι ομοφυλόφιλοι, στους οποίους το λιγότερο που μπορώ να κάνω είναι να ζητήσω συγγνώμη για την απίστευτη ηθική βλάβη που υφίστανται όλους αυτούς τους μήνες από την εμετική μπουρδολογία που εξαπολύεται σε βάρος τους από τα στόματα διαφόρων ανεγκέφαλων κοινοβουλευτικών και μη.

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου μας «ξεφτίλισε» ήδη μια φορά για το ανεπαρκές μας νομικό πλαίσιο στο θέμα της αναγνώρισης και προστασίας των ενώσεων ομοφυλοφίλων, κατά παράβαση του δικαιώματος στην ιδιωτική και οικογενειακή ζωή, σε συνδυασμό με την απαγόρευση διακριτικής μεταχείρισης λόγω σεξουαλικού προσανατολισμού αλλά δε φαίνεται να ιδρώνει ιδιαίτερα ούτε το δικό μας αντί ούτε της Ιταλίας, η οποία καταδικάστηκε επίσης για τον ίδιο λόγο. Η αγανάκτησή μου αυτή, δεν πηγάζει από τις αδυναμίες βέβαια του νομοθετικού μας οπλοστασίου αλλά από την φαντασιακή συγκρότηση της νέο-συντηρητικής φασίζουσας ελληνικής και όχι μόνο κοινωνίας, η οποία μαστίζεται από υπολείμματα σκοταδιστικής προέλευσης μίσους απέναντι στη διαφορετικότητα και στην επιλογή γενικότερα. Η εκτόνωση της καταπιεσμένης βίας όλων αυτών που αντιμάχονται τα δικαιώματα των ομοφυλοφίλων και άλλων ομάδων ακόμη και των γυναικών, βρίσκει έδαφος καθημερινά στην ανοχή της ελληνικής κοινωνίας σε κάθε σοκάκι, σε κάθε στενό και σε κάθε δρόμο, όπου υποχρεούνται οι «πιο αδύναμοι» ή απλά διαφορετικοί να υφίστανται βάνανυσες επιθέσεις από τραμπούκους κατά κύριο λόγο ανδρικού φύλου.

Ναι δυστυχώς, η σιωπή απέναντι σε τέτοια φαινόμενα που συναντά κανείς στο πεζοδρόμιο και η αδιαφορία ακόμη και για την άσκηση απόλυτης βίας σε βάρος ομοφυλοφίλων αποτελούν την αιτία του κοινοβουλευτικού και όχι μόνο ξεκατινιάσματος για την αναγνώριση ίσων δικαιωμάτων. Όταν ο «μου πλένει η γυναίκα τα σώβρακα γιατί εγώ είμαι άνδρας» πρέπει να δώσει την έγκρισή του, ακόμα και στους χώρους της Αριστεράς με την ευρεία έννοια, για την αποδοχή ενός γκέι σε μια συλλογικότητα, τότε καλύτερα να πάμε σπίτια μας, παιδιά, γιατί δεν το χουμε. Αναφέρομαι ανοιχτά σε φαινόμενα έμφυλων διακρίσεων από το πεζοδρόμιο μέχρι τον πιο ασφαλή χώρο ενός κοινωνικού κέντρου, όπου δε χωράει κανενός είδους διάκριση.

Δεν έχει διευκρινιστεί βέβαια από πού πηγάζει αυτό το μίσος. Ίσως να έχει δίκιο ο Κορνήλιος Καστοριάδης ότι το μίσος για τον άλλο έχει την ίδια ρίζα με το μίσος για τον ίδιο μας τον

εαυτό και δε βλέπω πώς αυτό μπορεί να καταπολεμηθεί με τη θέσπιση ενός ή περισσότερων νόμων. Παραθέτοντας τα λόγια του: «Το κομμάτι του μίσους και της καταστροφικότητας που απομένει φυλάσσεται σε μία δεξαμενή έτοιμη να μετατραπεί σε καταστροφικές δραστηριότητες, σχηματοποιημένες και θεσμοθετημένες, που στρέφονται εναντίον άλλων ομάδων – δηλαδή να μετατραπεί σε πόλεμο.», παρατηρούμε ότι η τάση αυτή εξόντωσης της διαφορετικότητας μπορεί να έχει συνέπειες που θα εκτείνονται σε όλα τα κομμάτια της κοινωνίας και θα δημιουργήσουν ένα τσουνάμι καταστροφής παρασυρόμενο από τα ρεύματα του ρατσισμού, των έμφυλων διακρίσεων και εν γένει του σεξισμού, τα οποία ενυπάρχουν στις καθημερινές κοινωνικές σχέσεις.

Από την άλλη πλευρά, στο ΚΚΕ, που δε θέλει, λέει, να δέχονται οποιαδήποτε διάκριση οι γκέι αλλά όχι και να απασχολούν τα δημόσια πράγματα με τη συμβίωσή τους, απαντάμε με τους ακόλουθους στίχους του Θανάση Γκαϊφύλλια: «Του άλλου πόναγε η κοιλιά του τέταρτου το δόντι και σαν να ήταν λίγα αυτά μας έπιασε και χιόνι» και της Πάολα: «Αυτά μου είπε ο θεός, αυτά και εγώ σου λέω γιατί το παίζεις μια ζωή τραβάτε με και ας κλαίω». Όπου θεός βάζουμε ΚΚΕ και τελειώνει η ιστορία.

Χωρίς πλάκα τώρα, εκείνο που είναι άξιο προβληματισμού είναι η αδυναμία μας να αποδεχτούμε τη διαφορετικότητα στην καθημερινή μας ζωή, αποκλείοντας ανθρώπους από θέσεις εργασίας, πολιτικές ομάδες, παρέες κλπ. Κανένας νόμος δεν κατοχυρώνει πιο αποτελεσματικά τα ανθρώπινα δικαιώματα από την καθημερινή μας πρακτική. Όμως αφού χρειαζόμαστε διαπαιδαγώγηση και δεν μπορούμε μόνοι μας, τότε ας διεκδικήσουμε και τη νομική κατοχύρωση...

Η Διαχείριση του Θανάτου

Παναγιώτης Μπλέτσας

Το θέμα του θανάτου είναι ένα από τα θέματα, ίσως το βασικότερο, που μέσα στον Χρόνο έχει αποκτήσει -πολλοί, εδώ, θα διατυπώσουν πως την κατέχει a priori και ουσιοκρατικά- μια οικουμενική διάσταση. Παρά, δηλαδή, τις διαρκείς κοινωνικο-ιστορικές μετατοπίσεις, τους μετασχηματισμούς της προοπτικής και τις αναδιατάξεις των σημασιών παρατηρείται μια απανταχού παρουσία, σε μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό, της σημασίας του φαινομένου του θανάτου, όπως αυτή αποκρυσταλλώνεται στη λογοτεχνία, την ποίηση, το θέατρο, τη φιλοσοφία αλλά και αλλού. Πώς άλλωστε, θα διερωτηθεί κανείς, να μην είναι πανταχού παρούσα όταν η εμπειρία της πεπερασμένης ζωής συναντά το πεπρωμένο του;

Μάλιστα, θα μπορούσε κάποιος να πει, πως η ερμηνεία της σημασίας του θανάτου -όχι το φαινόμενο καθαυτό αφού ,ως τέτοιο, δεν δύναται να βιωθεί- αποτελεί σημείο αναφοράς που, παρότι είναι ασταθές, μιας και πρόκειται για ερμηνεία, κατέχει αρκετά κρίσιμο ρόλο για την ανθρώπινη ύπαρξη. Η εσχατολογία, όπως έχει φανεί αρκετές φορές ιστορικά, και η στάση (αποδοχή ή μη) του υποκειμένου απέναντι στο προδιαγεγραμμένο τέλος καθορίζει πολλές φορές το νόημά του.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα, σύμφωνα με το οποίο καθίσταται φανερός ο ρόλος της ερμηνείας του θανάτου ως σημείο αναφοράς για το υποκείμενο, αποτελεί η κοινή παραδοχή του δυνατού σημείου των μαχητών του Ισλαμικού Κράτους : η επιδίωξη ή, τουλάχιστον, η ενδεχόμενη επιδίωξη του θανάτου. Δεν θα ήταν ακραίο να ειπωθεί, ότι όλα τα συστήματα ασφαλείας αποδομούνται, με μιας, από αυτή τη μετάθεση του νοήματος, από την πλευρά των τζιχαντιστών , στο υπερβατικό Εκεί. Κάτι παρεμφερές ανέδειξαν και οι επιθέσεις στο Παρίσι. Η διαχείριση της επίθεσης, με άλλα λόγια, ως μια δράση πάνω στη δράση του αρχικώς επιτιθέμενου, θα μπορούσε να ακυρωθεί ως στρατηγική

αφορώσα τον αισθητό κόσμο ,αν το γνωστικό και το βουλευτικό στοιχείο του θανάτου, που διαπερνά τον επιτιθέμενο, ήταν υπερχειλές. Όταν το είναι φλερτάρει σκόπιμα με το μη-είναι η απειλή του τελευταίου δεν είναι και τόσο απειλιτική γιατί, απλούστατα, δεν εκλαμβάνεται ως μη-είναι. Καθίσταται ,όμως, στην πραγματικότητα ,αυτή η μετάθεση του νοήματος ορατή καθολικά στο βάθος και στο πλάτος αυτών που απαρτίζουν το Ισλαμικό Κράτος ή μήπως η πραγματικότητα έρχεται να προδώσει μια απαγκύστρωση του νοήματος στο ιστορικό και χρονικό Εδώ;

Η πρώτη, ίσως και η πιο κραυγαλέα, συνθήκη, που έρχεται να ξεκλέψει λίγη δύναμη από την τρομακτική παντοδυναμία της απαξίωσης του υλικού κόσμου, είναι η δημιουργία μιας πρώιμης κρατικής δομής. Υπουργεία, εμπορικές συναλλαγές, κάθετη ιεραρχία, στρατός και ποινικοί κανόνες είναι κάποια από τα στοιχεία που μοιράζονται έναν κοινό πυρήνα με κάθε κρατικό μηχανισμό και τα συναντά κανείς στη διάρθρωση του Ισλαμικού Κράτους, όπως αυτά γίνονται γνωστά από εκπαιδευτικά εγχειρίδια στελεχών του χαλιφάτου αλλά και από την δραστηριότητα που αναπτύσσει το IS. Σε αυτό το δεδομένο εμφανίζεται, ότι οι αυστηρές θρησκευτικές επιταγές τους δεν αποτελούν γι' αυτούς, απλώς το εισιτήριο για την αιωνιότητα υποβαθμίζοντας τη ζωή και το υπάρχον σε ένα προσωρινό πέρασμα αλλά καναλιζάρονται μέσα από τις κρατικές δομές, για να έρθουν να εδραιωθούν στο παρόν κοινωνικό-ιστορικό πεδίο. Αν δώσει κανείς βάση στις επιβαλλόμενες από το Ισλαμικό Κράτος ποινές (π.χ. θανατική ποινή σε ομοφυλόφιλους ή αλλόθρησκους), θα διαπιστώσει ότι η τήρηση των θρησκευτικών επιταγών δεν εκλαμβάνεται από αυτούς, απλώς, ως το κριτήριο για την θέση τους στη άλλη ζωή αλλά ως κάτι που θα πρέπει να εξασφαλίζεται από τις δομές και τους μηχανισμούς που οι ίδιοι δημιούργησαν. Σε αυτό το σημείο είναι κιόλας που η θρησκεία ολισθαίνει στη μεταφυσική του Ισλαμικού Κράτους και το Ισλαμικό Κράτος μετακυλίεται στην πολιτική της θρησκείας.

Αυτή, μάλιστα, η σύζευξη του θρησκευτικού γράμματος με την κατασταλτική λειτουργία μιας, μες τις άκρες, κρατικής δομής

θυμίζει κάτι από την απώτερη και προφανώς προδιαφωτιστική, αρχαιολογία της Δύσης. Παρά, δηλαδή, τις εξαιρετικά πολυπληθείς διαφορές ως προς τις συνθήκες και τις αιτίες ανάδειξης και σεβόμενος το αφαιρετικό της αντιστοιχίας, θα μπορούσε κανείς να παρατηρήσει ότι το υποστασιακό έρεισμα των μεσαιωνικών κρατικών μορφωμάτων με το χαλιφάτο μοιράζονται έναν κοινό πυρήνα: την διάχυτη ανάγκη για θεσμική κατοχύρωση από μια υπερδομή, του συνόλου των θρησκευτικών επιταγών, πριν αυτές γίνουν ηθική... Για το IS συγκεκριμένα, οι επιταγές αυτές αποκρυσταλλώνονται και διευθετούνται θεσμικά, κατόπιν θρησκευτοποίησης του τραύματος του νεο-ιμπεριαλισμού, γεγονός που ανατρέπει την πλήρη μετάθεση του νοήματος στο α-ιστορικό διηνεκές και έρχεται να το παγιοποιήσει στον κρατικίστικο Λόγο.

Ο όρος ‘‘Ισλαμικό Κράτος’’ θα μπορούσαμε να πούμε ότι φωτογραφίζει κινηματογραφικά τα προαναφερθέντα. Αν εμπιστευτούμε τα ίχνη του όρου, θα παρατηρήσουμε αυτή τη διαρκή αναβολή και αυτοακύρωση του νοήματος του ενός μέσα στο άλλο. Πιο αναλυτικά, το νόημα του σημείου ‘‘ισλαμικό’’ αναβάλλεται και μετατίθεται στη λέξη ‘‘κράτος’’. Από την άλλη το νόημα της λέξης ‘‘κράτος’’ αναβάλλεται και μετατίθεται μέσα στο σημείο ‘‘ισλαμικό’’. Αυτή η διαρκής παλινδρόμηση του νοήματος εντός της αλυσίδας σημασιοδότησης (Ισλαμικό Κράτος) μαρτυρεί και την διαρκή αμφιταλάντευση του νοήματος μεταξύ του *Εδώ* και του *Εκεί*. Αν συνεχίσουμε αυτό το σχήμα, θα παρατηρήσουμε ότι από αυτόν τον αλληλοπροσδιορισμό των σημείων, προκύπτει ότι το σημαίνόμενο του καθενός δεν είναι παρά ένα σημαίνον. Ένα δηλαδή γλωσσικό σημείο. Από αυτό προκύπτει μια διαρκής μετάθεση του νοήματος, που αυτή την φορά δεν αφορά το υπερβατικό επέκεινα αλλά λαμβάνει χώρα καθηλωμένη (ενν. η μετάθεση) στα σχήματα λογικής και ελέγχεται από αυτή. Από την αμφιταλάντευση αυτή δηλαδή θα μπορούσε κάποιος να κρίνει νικητή το *Εδώ*, λόγω της διαρκούς αναβολής του νοήματος από σημαίνον σε σημαίνον.

Μια ακόμη συνθήκη, που προσδίδει λίγο Χρόνο στο α-χρονικό *Εκεί*

ή αλλιώς ιστορικοποιεί το α-ιστορικό επέκεινα των τζιχαντιστών, προκύπτει από την ιστορικότητα του ισλαμικού τζιχάντ. Αν ξεδιπλώσει κάποιος το ιστορικό νήμα του IS, πιθανότατα να καταλήξει στην οργάνωση των Αδελφών Μουσουλμάνων ως την μήτρα του σημερινού εξτρεμιστικού ισλαμικού μορφώματος. Η οργάνωση αυτή δημιουργήθηκε στην Αίγυπτο και θα μπορούσε να πει κανείς ότι σφυριλατήθηκε από την διαρκή σύγκρουση με τα καθεστώτα της Αιγύπτου κατά μεγάλο μέρος του 20αι.. Μάλιστα, ο αντικαθεστωτικός αγώνας των Αδελφών Μουσουλμάνων οδήγησε και στη βίαιη εκτόπιση μεγάλου κομματιού τους από την Αίγυπτο στη Μέση Ανατολή, όπου και δημιουργήσαν ένα οργανωτικό δίκτυο με το πέρασ των χρόνων. Δεν θα ήταν υπερβολή να ειπωθεί, πως μεταξύ του IS και του προαναφερθέντος δικτύου υπάρχει μια σχέση ιστορική. Προς επίρρωση αυτού, ο Άημαν Αλ Ζαουάχιρι, γνωστός από την προτροπή στους ιρακινούς τζιχαντιστές να ριχτούν στον πόλεμο μετά το ξέσπασμα του συριακού εμφυλίου, ήταν μαθητής του Μουχάμαντ Κουτμπ αδελφού του Σάηντ Κουτμπ (ιδεολογικού πατέρα της οργάνωσης των Αδελφών Μουσουλμάνων) που είχε αναλάβει να προωθήσει τα διδάγματα του αδερφού του. Βάσει αυτών, τόσο η προσωπική διαδοχή όσο και η διαδοχή των πρακτικών υποδεικνύουν μια λιγότερο ή περισσότερο χαλαρή καταγωγή της μιας από την άλλη, αν δε, συμπεριληφθεί στον συλλογισμό ότι ο IS, ως έναν βαθμό, ανδρώθηκε μέσα από τις εχθροπραξίες με το καθεστώς Άσαντ.

Αξιοσημείωτη και ιδιαιτέρως διαφωτιστική, προς αυτή τη κατεύθυνση, αποτελεί η αιχμή της κριτικής της μουσουλμανικής κοινότητας προς την ‘‘ισλαμική τρομοκρατία’’, όπως συχνά την ονοματίζουν. Πέρα από τις λοιπές δογματικές διαφορές και επανερμηνείες, η δράση των μαχητών του Ισλαμικού Κράτους, σύμφωνα με την ισλαμική ορθοδοξία, όπως την οικειοποιούνται διαλεκτικά οι πολυπληθέστερες ανά τον κόσμο μουσουλμανικές κοινότητες, είναι ενάντια σε εδάφια του κορανιού που κάνουν λόγο για υπομονή και υπακοή ακόμα και στον πιο δήμιο αφέντη. Οι διατυπώσεις *«Σας συμβουλεύω, να φοβάστε τον ΑΛΛΑΧ και να υπακούετε τους αρχηγούς σας, ακόμα και αν είναι ένας Αιθίοπας σκλάβος»¹* ή *«Να κάνετε υπομονή, γιατί ο ΑΛΛΑΧ είναι με*

τους υπομένοντες» {Κοράνι 8:46} υποδεικνύουν το παραστράτημα των μαχητικών οργανώσεων του τζιχάντ, έτσι όπως εκλαμβάνεται ως τέτοιο από τους λοιπούς μουσουλμάνους. Αναδεικνύεται καλύτερα δια της διαφωνίας η χρόνια στράτευση τόσο των Αδελφών Μουσουλμάνων όσο και του ISIS στην ανατροπή της εξουσίας της θέσης, που με τη σειρά της κραυγάζει υπέρ του προβαδίσματος του επίγειου καθεστώτος.

Όσο όμως, τούτων των κατά τα άλλα γνωστών λεχθέντων, θολώνει η πρωτοκαθεδρία του υπερβατικού τόσο αναδύονται ξεκάθαρα ερωτήματα που δεν είναι καθόλου εύκολο να απαντηθούν: Οι δογματικές διαφορές προέκυψαν ξάφνου κατόπιν μια διαφορετικής ανάγνωσης του κειμένου ή μήπως το θρησκευτικό πρόσημο των συγκρούσεων είναι μια έξωθεν επίπλαστη κατασκευή μέσα στο μηδέν, λόγω δυτικογενών συμφερόντων; Μάλλον τίποτα από τα δύο δεν ισχύει στην ολότητά του ακυρώνοντας το άλλο. Πιθανότατα οι φρικαλεότητες, έτσι όπως μεταδίδονται μέσα στο επικοινωνιακό-θεαματικό όργιο, αποτελούν απαύγασμα μιας δυναμικής διεργασίας στην οποία διαπλέκονται τόσο ο δογματικός σεχταρισμός όσο και οι πολιτικές πρακτικές που λαμβάνουν χώρα σε Ανατολή αλλά κυρίως Δύση.

Δεν αποτελεί πλέον μυστικό (μία λέξη στην οποία θα επανέλθουμε) ότι οι νέο-επεκτατικές πρακτικές αυτού που αποκαλείται ‘‘Δύση’’ με αιχμή του δόρατος τις ΗΠΑ, εξελίσσονται όχι βάσει μιας άμεσης και ευθείας, τουλάχιστον σε πρώτο χρόνο, στρατιωτικής επέμβασης αλλά μέσω της στήριξης στρατιωτικών οργανώσεων με ένα συνήθως αντικαθεστωτικό προφίλ. Χομεινί , Χουσεΐν , Μπιν Λάντεν είναι κάποια από τα ονόματα που καταδεικνύουν την συνεπή νέο-επεκτατική μέθοδο της λυκοφιλίας, μέχρις ότου αυτή ξεφύγει από τον έλεγχο. Όσο δηλαδή η αξίωση των μεγάλων δυτικών κρατών για εμπορικές απολαβές παραμένει ζωντανή και διεκδικήσιμη τόσο η κοινωνική ειρήνευση περιοχών που φέρουν το αντικείμενο της αξίωσης καθίσταται ανεπίτρεπτη. Μάλιστα, στην εποχή της εκμηδένισης των αποστάσεων και της διεύρυνσης ενός παγκόσμιου δικτύου εμπορίου και επικοινωνίας βιώνεται η απανταχού παρουσία του

επιτιθέμενου χωρίς αυτός να είναι απαραίτητα παρών. Η σημερινή επομένως ανάδυση του ISIS δεν είναι ξένη προς αυτή την τακτική. Η ισλαμική τρομοκρατία έχει άμεση συνάφεια με τον νέο-επεκτατισμό, μόνο που αυτή τη φορά έχει ένα θρησκευτικό καθρέφτισμα. Η δογματική παρέκκλιση ή η παρέκκλιση του δόγματος βρίσκεται σε μια διαλεκτική σχέση με την παραπάνω μέθοδο. Ούτε θρησκευτοποιείται η σύγκρουση μέσα στο μηδέν των θρησκευτικών διαφοροποιήσεων αλλά ούτε οπλίζεται ο δογματικά παρεκκλίνων χωρίς έξωθεν χειρονομίες γεωστρατηγικών συμφερόντων.

Και κάπου εδώ , όμως, φτάνουμε στο σημείο που θα μπορούσε κάποιος να βρωντοφωνάξει ότι το IS έχει ξεφύγει από κάθε έλεγχο και ότι από την πάλαι ποτέ λυκοφιλία δεν έχει παραμείνει παρά το πρώτο συνθετικό της. Είναι όμως πράγματι έτσι;

Κι όμως, θα μπορούσε να είναι κάπως έτσι αν ο έλεγχος από τον οποίο θα ξέφευγε το IS είχε τον χαρακτήρα μιας κλειστού τύπου πρόληψης τρομοκρατικών επιθέσεων, αν είχε προκαθορισμένα μέσα και τεχνικές, αν ήταν ένα πεδίο με συγκεκριμένα όρια εκ των προτέρων διαμορφωμένα και νομικώς αμετάβλητα. Όμως ο σύγχρονος έλεγχος των δυτικών κρατών δεν έχει τέτοιο χαρακτήρα. Για την ακρίβεια, ο έλεγχος αυτός πρόκειται μάλλον για μια πολιτική και όχι απλώς για μια οριοθετημένη τακτική, που δεν έχει καταγωγή παρά μόνο αναφορά. Τα οριακά σημεία της πολιτικής αυτής είναι τόσο ευμετάβλητα και προσαρμοστικά που μια τρομοκρατική επίθεση όχι απλώς δεν εκφεύγει του ελέγχου αλλά επανακαθορίζει τα όριά του, με μόνο σκοπό να υπαχθεί σε αυτόν. Οι κατά περιόδους, με άλλα λόγια, επιθέσεις όπως αυτή του 2001, όσο και να διατείνονται πως απειλούν τον μηχανισμό τον οποίο εχθρεύονται, έχουν αποδείξει ότι το μόνο που καταφέρνουν είναι να διεγείρουν μια νέου τύπου διαχείριση προσαρμοσμένη στα μέτρα τους. Έτσι, οι επιθέσεις στο Παρίσι διέγειραν μια διαχείριση που αφορά τόσο στην εσωτερική όσο και στην εξωτερική πολιτική των δυτικών κρατών. Από την μία η κατάλυση θεμελιακών νομικώς κατοχυρωμένων δικαιωμάτων και από την άλλη

ο συνασπισμός δυνάμεων με σκοπό τον βομβαρδισμό στόχων στη Συρία αποδεικνύουν πως αυτό που έχει σημασία για την βιοπολιτική των σύγχρονων κρατών δεν είναι η αποφυγή της επίθεσης αλλά η διαχείρισή της. Πόσο μάλλον όταν το ευμετάβλητο της διαχείρισης καθορίζεται από την ταύτιση του μορφώματος που χρήζει διαχείρισης με το μόρφωμα που ενεργοποιεί την νομικά προβλεπόμενη έκτακτη ανάγκη. Το ότι πολλοί, αν όχι όλοι, από τους επιτιθέμενους ήταν κάτοικοι ευρωπαϊκών κρατών φάνηκε ότι δεν εμποδίζει τα δυτικά αυτά κράτη να ενιαιοποιηθούν την πρακτική, αφού πρώτα ερμηνεύσουν την επίθεση κατά το δοκούν.

Αυτή η διαχείριση που όπως ειπώθηκε εμπεριέχει την άμεση εχθροπραξία (π.χ. βομβαρδισμοί) αποτελεί βασικό συστατικό του νέο-επεκτατικού κράματος όπως αυτό έγινε προσπάθεια να περιγραφεί παραπάνω. Η αρχική στήριξη δένει με την πιθανή μετέπειτα επέμβαση υπό το, εν δυνάμει, καθεστώς της έκτακτης ανάγκης. Η ανάδειξη, δηλαδή, του φανατισμού δεν είναι αποκομμένη από τις άμεσες και χρόνιες εχθροπραξίες της Δύσης στα εδάφη της Μ.Ανατολής. Τα αποτελέσματα κατά κάποιον τρόπο της διαχείρισης ενεργοποιούν μια αναβαθμισμένη διαχείριση που παράγει κάθε φορά αποτελέσματα άγνωστα, μέχρι τουλάχιστον κάποια από αυτά να γνωστοποιηθούν. Αυτή η διαχείριση της διαχείρισης διαμορφώνει και τα εκάστοτε σύνορα της βιοεξουσίας.

Κατ' επέκταση, αυτό και από αυτό το πλαίσιο συγκροτούν και συγκροτούνται αντίστοιχα τα υποκείμενα στις κοινωνίες των δυτικών κρατών. Η βιοεξουσία, όπως προαναφέρθηκε, ως διαδικασία δεν έχει ρητή καταγωγή παρά μόνο αναφορά σε θεσμούς, όπως το κράτος. Η νομική ταυτότητα του πολίτη πάνω στην ανθρώπινη ύπαρξη υφίσταται έναν διαρκή επαναπροσδιορισμό συμβιβασμένο με την ευμεταβλητότητα της διαχείρισης, αποτελώντας οργανικό κομμάτι της. Ως εκ τούτου, το υποκείμενο υφιστάμενο τις μετατοπίσεις της ίδιας του της ύπαρξης, μέσα σε αυτές τις σχέσεις εξουσίας, καταρρέει σε έναν διαχειριστή αλλά και διαχειριζόμενο, που βιώνει την επίθεση των φονταμεταλιστών

μέσα στο μηδέν και αποκομμένη από κάθε ιστορικότητα. Η συνισταμένη του διάχυτου φόβου, ως ένας τρόπος ελέγχου, σε συνδυασμό με την κοινωνική κινητικότητα και την υπερπληροφόρηση, οδηγούν τις δυτικές κοινωνίες στη λήθη του τραύματος που έχει προκληθεί στη Μέση Ανατολή από τις συνεχείς έμμεσες και άμεσες επεμβάσεις. Από αυτή τη θέση καλείται να νομιμοποιήσει τις απάνθρωπες βομβαρδιστικές επιθέσεις αλλά και να χαρίσει δικαιώματά του στο βωμό μιας διαχειριστικής ασφάλειας. Φράσεις όπως: “έδώ που φτάσαμε, πρέπει να υπάρξει συνασπισμός βομβαρδιστικών για την αντιμετώπιση της τρομοκρατίας” φανερώνουν πως μέσα σε συνθήκες κοινωνικής επιτάχυνσης το ιστορικό συνεχές κατακερματίζεται σε ένα σύνολο αυθύπαρκτων στιγμών, στις οποίες το παρελθόν δεν έχει αφήσει κανένα ίχνος. Έτσι η πρακτική των στρατιωτικών επεμβάσεων εκκενώνεται από το πρότερο νόημα της για να έρθει να εφαρμοστεί εκ νέου, κατόπιν μιας απειλής που φαντάζει αποκομμένη από τις συνθήκες ανάδειξής της. Αυτό που τώρα προέχει για την Δύση είναι η εργαλειακή διαχείριση του σοκ. Αν αυτή η διαχείριση οδηγήσει σε εκ νέου αναζωπύρωση του τραύματος, είναι κάτι που δεν άπτεται του παρόντος.

Έτσι, ο εξωστρακισμός του φονταμενταλισμού στο απόκοσμο και το α- ιστορικό, που αναφέρθηκε στην αρχή, ως μια συνθήκη της φενακιστικής μετάθεσης του νοήματος του είναι των τζιχαντιστών, δεν είναι ξέχωρη από την αντιμετώπιση της επίθεσης (π.χ. στο Παρίσι) ως μια επίθεση γεννημένη στο μηδέν. Το σύγχρονο εξατομικευμένο δυτικό υποκείμενο βιώνει τη συμπίεση της ιστορίας στην ατομική του χρονικότητα επιστρατεύοντας τις δυνάμεις της διαχείρισης του σοκ, κάθε φορά εκσυγχρονισμένες. Άρα, η νέο-επεκτατική πολιτική δεν είναι μυστικό. Πώς να είναι άλλωστε; Είναι η πιο φανερή αλήθεια της Δύσης. Η λήθη είναι το ίχνος μια μνήμης κάποτε παρούσας, όχι όμως ανύπαρκτης. Η απομνημόνευση όμως σε συνθήκες βιοεξουσίας ξεκινάει από το σοκ της επίθεσης και τελειώνει με την διαχείριση του, πατώντας πάνω στο πτώμα της συλλογικής μνήμης. Μέσα σε αυτό το διάστημα η μόνη αλήθεια είναι δεκάδες νεκροί στο Παρίσι, το βομβαρδισμένο νοσοκομείο

στη Συρία από ρωσικά και γαλλικά μαχητικά, οι βόμβες σε συριακές περιοχές, ο θάνατος δεκάδων αμάχων στη Συρία, χιλιάδες άνθρωποι πνιγμένοι και άλλοι αποκλεισμένοι σε συνοριακές γραμμές. Η μόνη πικρή αλήθεια της διαχείρισης. Μια αλήθεια που μένει να λησμονήσει η Δύση όταν θα χρειαστεί να διαχειριστεί το επόμενο σοκ επιστρατεύοντας τις πρακτικές της θανατοπολιτικής εκκενωμένες από το πρότερο νόημά τους, αφού πρώτα μηδενίσει το ρολόι. Μια αλήθεια της λήθης. Μια πραγματική λήθη που φλερτάρει με τα πεπερασμένα όρια της αλήθειας. Μια δικτατορία της υπερ-πραγματικότητας.

Το βίντεο που κυκλοφόρησε πριν από κάποιες μέρες, έδειχνε ένα σχολείο στη Συρία την ώρα του μαθήματος της Ιστορίας. Ο δάσκαλος μιλούσε για την ιστορική δημιουργία, διατυπώνοντας με αυθεντικό τρόπο πως και εκείνοι με τη σειρά τους γράφουν ιστορία. Την ίδια στιγμή μια βόμβα λίγες δεκάδες μέτρα πιο κει από τα δυτικόφερτα βομβαρδιστικά υπενθύμισε με τον πιο βίαιο τρόπο κάτι που ίσως ήξεραν: ότι για κάποιους η ιστορική δημιουργία αρχίζει και τελειώνει με τη διαχείριση του σοκ. Μια τόσο πραγματική συνθήκη που ποτέ δεν κρύφτηκε.

1. Άμπου Νταούντ νούμερο 4607 και ατ Τιρμιδί νούμερο 2676

Ο Στρατολογημένος Κύριος Τσίπρας

Μπάμπης Βλάχος*

Πέρασαν κιόλας πολλοί μήνες που παρακολουθούμε απλώς –αυτό είναι το επίτευγμα του δυτικού ψηφοφόρου: να είναι αποφασιστικά απών– τα «δράματα» και την πολιτική «προσαρμογή»

ενός σαραντάχρονου τυχοδιώκτη τέως ιεραπόστολου με τη νόμιμη, δεν λέμε, παρέα του. Και η οποία... αντιπροσωπεύει υποτίθεται, και μάλιστα σε κρίσιμες στιγμές, την ελληνική κοινωνία. Αυτό είναι και το σοβαρότερο πρόβλημα των σύγχρονων κοινωνιών: το τι εστί κράτος, το πολίτευμα – η υποτιθέμενη δημοκρατία. Δεν το λέμε γιατί αμφισβητείται το αποτέλεσμα (και η στο όριο του γελοίου «δημοκρατικότητα» τέτοιου είδους) εκλογών, ιδίως όταν από καραμπόλα προκύπτει εκείνο το ιστορικά γενοαίο 61,3%. Αλλά το να εργαλειοποιείς στο όνομα του «λαού», έναν κατά κοινή ομολογία προκάτ αλλά και βαθιά αντιλαϊκό π λ έ ο ν θεσμό του τωρινού κυρίαρχου πολιτισμού, μόνο μια «Κυβερνώσα (και απαίδευτη) ...αριστερά» μπορούσε αδιαμαρτύρητα να το πετύχει.

Δύο παρατηρήσεις λοιπόν, θα βγαίνουν κι άλλα ντοκουμέντα όσο περνά ο καιρός, σχετικές με το **ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ του ARTE** για τις περιβόητες διαπραγματεύσεις του πρώτου επταμήνου του 2015 που προηγήθηκαν.

Κατ' αρχήν, επιβεβαιώνεται ότι ο ΤΡΟΜΟΣ του Grexit –τώρα την επικαιρότητα θα ρυθμίζει ο ριζικά άμεσος, αυτός των τζιχαντιστών–, παρά τα λεγόμενα δεξιά κι αριστερά, δεν ξέρουμε ή μάλλον δεν θα μάθουμε ακριβώς ποτέ σε ποιον υπήρξε καθοριστικότερος. Στους «δανειστές» ή στην ελληνική κυβέρνηση; Η οποία σίγουρα τον διαπραγματεύτηκε λάθος και που σίγουρα κάποιος εντέλει εκβιάστηκε, πανικοβλήθηκε και άρχισε τα χάπια (αν και, εκτός απ' την προσωπική του ατζέντα –οι ξένοι έτσι λειτουργούν, στην επιβάλλουν– υπάρχει κι ο γεωπολιτικός παράγοντας, συχνά φοβερότερος του οικονομικού), αλλαξοπίστησε και έστριψε τελείως το τιμόνι την πλέον ακατάλληλη αλλά κρίσιμη στιγμή... Ή μάλλον, όπως είπε τις προάλλες κι ο κύριος Γιούνκερ, «Και έτσι, καταλήξαμε σε μια συμφωνία φόβου».

Και κυρίως δίχως ν' ανοίξει ρουθούνι. Ερήμην πάλι των αποκαμωμένων θεατών/ψηφοφόρων. Τα αναμενόμενα δηλαδή. Ιδίως από μια Αριστερά που μόνο στα λόγια ήταν πάντοτε, μιας και κουβαλά τη θεσμισμένη (sic) μεταπολιτευτική έως «κοριτσιίστικη» εν προκειμένω προϋπηρεσία της. Και που, δίνοντας τη μάχη να κερδίσει και να κρατηθεί στην Εξουσία, ξεπερνά καθημερινά κάθε

προηγούμενη γελοιότητα, κάθε προσωπικό ήθος, κάθε πίστη, «συνείδηση» ή δόγμα του παρελθόντος, κάθε χρήσιμη έστω στο καθεστώς αριστεροσύνη – γιατί εκπαιδεύεται ραγδαία και αποφασιστικά στο αντίθετό της. «Σκέφτεται» ούτως ειπείν μόνο με πιθηκισμούς, και όρους ανήμπορης έστω, κυριαρχίας πάντως. Τα αναμενόμενα, είπαμε. Κι από την άλλη, εξ ενός πληθυσμού εργαλειακά εθισμένου στην πονηρία της δουλοσύνης και την παραλυσία, στα περασμένα μεγαλεία της «βολής»/ Κατανάλωσης.

Ο αθυρόστομος κύριος Γιούνκερ, λοιπόν. Ο χαρούμενος –δήθεν φιλέλληνας– είρων, που και οι δυο υπογραμμίσεις μας επ’ ευκαιρία του Ντοκιμαντέρ αυτόν αφορούν.

Η 1^η: «...Πιστεύω, ναι μεν ότι όσοι απαρτίζουν τον Σύριζα δεν είναι διαπλεκόμενοι, (μην το λες) αλλά φυσικά ούτε και... επαναστάτες» με δόση χιούμορ όσο να ’ναι. Θα γίνουν οσονούπω, δηλαδή. Αν και, εκ των υστέρων καλά τα λέει. Μια και επί μήνες, μετρούσε κι αυτός αν η διαπραγματευόμενη «τρέλα» είχε όντως αντίκρισμα. Ή απλώς κρατιόταν με νύχια και με δόντια από την ανακαίνιση της εξουσίας –βασανιστική για ορισμένους εκ των φρέσκων αμοραλιστών του επαγγέλματος–, την ανανέωση του ξεχαρβαλωμένου κι ανυπόληπτου πολιτικού – υπαλληλικού προσωπικού της χώρας. Άξιος και ήδη σκληρά δουλεμένος ο φρέσκος μισθός.

Και βέβαια, για να σφραγίσει, πως άλλο τα δήθεν πειράματα κι οι δήθεν αντιστάσεις –σε κυβερνητικό επίπεδο–, το θράσος και η μεγάλη τόλμη που σίγουρα κάποιοι ούτε την είχαν ποτέ ούτε την έχουν, και άλλο τα μαθήματα υποχρεωτικής εκπαίδευσης. Για όλον τον κόσμο.

Κι η 2^η: (Σχετικά με το δημοψήφισμα) «...Περισσότερη εντύπωση μου έκανε το 40% που ψήφισε “ΝΑΙ”. Μόνο ένας σοφός λαός θα έλεγε “ΝΑΙ” σε ένα πρόγραμμα-σφαγή.» (!) Ουδέν σχόλιο (Ή, έστω, παραπέμπω σ’ ένα κείμενο του Αυγούστου). Άλλωστε, στην ατομοκεντρική Ευρώπη (και όχι μόνο) όλοι γνωρίζουμε ότι ούτε σοφός λαός υπάρχει, ούτε πληθυσμός με... ανατρεπτικές βλέψεις

και επιδόσεις – ο παρών «πολιτισμός» καλά κρατεί. Σχεδόν δεν έχει αντίπαλο.

Όταν λέμε λοιπόν ότι ο κύριος Τσίπρας, λίγο προ του δημοψηφίσματος και μέχρι σήμερα, είναι και λειτουργεί ως στρατολογημένος, αυτός και ο πανταχού επιτηρητής του Παππάς, ας μην νομίσουν μερικοί ότι έχουμε τίποτα απόρρητες πληροφορίες, δεν μας χρειάζονται. Ούτε ότι εννοούμε τίποτα πρακτόρικο ή συνωμοσιολογικό. Εννοούμε κάτι χειρότερο. Ότι η υπηρεσιακή στρατολόγηση –αν χρειάζονται κι άλλοι πλην του γνωστού διδύμου, σίγουρα υπάρχουν διαθέσιμοι–, εκτός από τους Αμερικανούς που έσπρωξαν και πόνταραν για να βγει αυτή η κυβέρνηση και τους οποίους συμβουλεύονται ανελλιπώς, σφραγίστηκε επιτέλους κι από την ευρωπαϊκή Σοσιαλδημοκρατία. Τον δεύτερο δηλαδή μεγάλο συνέταιρο στη μαφιόζικη φαμίλια της ευρωζώνης. Οπότε κι ο Ολάντ, με πολλές και δελεαστικές νέες μπίζνες (με προϋπηρεσία ήδη στην Υποσαχάρια και γενικότερα στη μετα-Λιβύη Αφρική), προτού αναβαθμιστεί λόγω της 13^{ης} του Νοέμβρη σε σοσιαλιστή Μπους, ήρθε στην Αθήνα όχι μόνο ως Επιτηρητής, αλλά κυρίως ως μεγαλοστέλεχος της χρόνιας, της «ξεχασμένης» αν και πάγιας Αποικιοκρατίας. Αυτής που βέβαια πάνω απ' όλα θεμελίωσε και θεμελιώνει την Ευρώπη και την ευρωζώνη.

Κι ας φαντασιώνονται ορισμένοι τον πάλαι ποτέ Διαφωτισμό. Ευρωπαϊκή ανακάλυψη κι αυτός, χρήσης όμως τουλάχιστον περιθωριακής ήδη απ' τον 20ό αιώνα, και στην εξέλιξη των πραγμάτων (τη γέννηση του Ολοκληρωτισμού, τον οικονομικό ολοκληρωτισμό των ημερών μας), στα «σημαντικά» δηλαδή (τις μπίζνες και την αντι-γερμανική Ισχύ εν προκειμένω), ακίνδυνη και προσχηματική. Και πλέον, στο περιθώριο της Ιστορίας μαζί με τα τέως «κράτη πρόνοιας» αναγκαστικά (λόγω Κρίσεως, λόγω αναδιανομής του υπερσυσσωρευμένου, παγκόσμιου πλούτου στους ολίγους των ολίγων και τη μετατόπιση στην Ασία). Και που μόνο νοσταλγικά επιβάλλεται να καταναλώνεται –κάθε 13^η του Νοέμβρη;– μαζί με τις τέως αξίες-ορόσημα. Και τουλάχιστον ευτυχώς, μαζί με την κατακτημένη διαφορετικότητα, τη ζηλευτή, στη γνωστή

ζωντανία των ευρωπαϊκών μεγαλουπόλεων. Γιατί οπωσδήποτε, άλλο Ράκα και άλλο Παρίσι. Αλλά βέβαια, από την άλλη, άλλο να ζεις στο Πέραμα και άλλο στην Εκάλη.

Πέντε χιλιάδες νέοι κάτω των 20, γεννημένοι και μεγαλωμένοι στις φτωχές ευρωπαϊκές συνοικίες των μεταναστών, αναχωρούν κάθε χρόνο μόνο από τη Γαλλία για το Ισλαμικό Κράτος, και εξ αυτών το 40% προέρχεται από χριστιανικές οικογένειες. Το πρόβλημα προφανώς δεν είναι και τόσο εισαγόμενο, αλλά από πολλές απόψεις ευρωπαϊκό. Παρά την πρωτοκαθεδρία, και εδώ, της παγκοσμιοποιημένης Αμερικής.

*

Ο ελληνικός λαός, λοιπόν, «Ευρώπη» ψήφισε. Όχι ακριβώς Ευρώπη (αυτό δεν ψηφίζεται), αλλά ευρωζώνη. Αυτό βλέπει ως μέλλον. Δηλαδή, το εντελώς πρόσφατο παρελθόν του. Ακόμη κι όταν αγριεύει προς στιγμήν ή «τρελαίνεται» με τα Αφεντικά, ουρλιάζοντας «ΟΧΙ». Κι οπότε χρειάζεται ένας Νέος Σύριζα για να τον κάνει καλά – κατά αγαστή παραγγελία.

Άλλωστε, κανείς δεν ξέρει τι αποκρύβει ένας «λαός» στο ασυνείδητό του, τις απ' τα κάτω διεργασίες. Ή και αν απλώς εκφράζεται με ατελείωτα ψέματα όπως οι κυβερνώντες του. Μια και περί ταυτότητας (ή Συνειδήσεως) ούτε λόγος. Βγαίνει στη φόρα όποτε το θυμάται. Συχνά για λόγους εθνικούς, συχνότερα για λόγους ατομιστικούς, τουτέστιν κάποιου ομαδικού Συμφέροντος ή ταξικού – που του επιτρέπει αυτή την προσωρινή αύρα ελευθερίας. Κι από την άλλη, αυτό το προφανές συμφέρον και το Ασυνείδητο είναι που εκμεταλλεύονται οι επαγγελματίες κι οι ερασιτέχνες πολιτικοί για να ασκήσουν τη διαχωρισμένη δραστηριότητά τους. Αυτό υποτίθεται υπολογίζουν, αυτό φοβούνται. Κι έχει πλάκα να βλέπεις έναν πρώην αριστερό να μιλά νυχθημερόν για επενδύσεις και ανάπτυξη, την αλφαβήτα δηλαδή του καπιταλισμού, έστω ως ο νέος CEO του μεγαλύτερου –πλην πτωχευμένου– επιχειρηματικού ομίλου της χώρας. Ποτέ άλλοτε μια κυβέρνηση (διαρκούσης της κρίσης εννοείται), όπως παραδέχονται ήδη όλοι οι διεθνείς παράγοντες, δεν ήταν τόσο

συνεργάσιμη με τους «δανειστές», τους τραπεζίτες και τα αρπακτικά των Βρυξελλών, του Βερολίνου, του Λευκού Οίκου και της ευρωζώνης. Ιδίως αφότου αφελλήνισε (από τους μετόχους και τους φορολογούμενους) τις τράπεζες, παραδίδοντάς τες («ανακεφαλαιοποίηση») στα «επιθετικά» hedge funds –μεγάλε Δραγασάκη, Τσίπρα, Παππά και Τσακαλώτο–, και που μετά το πλιάτσικο θα «αναλάβουν» επιπλέον (επί το αριστερότερον), τις μισές ελληνικές επιχειρήσεις και τα μισά πρώτης κατοικίας δάνεια.

Μόνο που στη χώρα μας –πέραν και της, συγκρουόμενης με τα νέα ήθη, παράδοσης του κρατισμού, απαραίτητη καπιταλιστικά– φαίνεται υπήρξε, και συνεχίζει να σέρνεται μία μεγάλη παρεξήγηση περί Αριστεράς. Δεν εννοούμε αυτό το μόνιμο απόθεμα στο σκοτεινό φαντασιακό. Αλλά τη θεσμισμένη της ανωμαλία. Σίγουρα τα think tanks της Παγκοσμιοποίησης τρίβουν τα χέρια τους με τον Τσίπρα και την παρέα του – επιβεβαιώθηκαν. Έστω και διότι, μπορεί οι δύσκολοι καιροί και το καψώνι της κρίσης να ξαναέφεραν στην επιφάνεια τα βασικά ερωτήματα της ύπαρξης για τους πολλούς, όμως όλες σχεδόν οι απαντήσεις μέχρι τώρα όφειλαν και ανέδειξαν τη μούχλα του Παρελθόντος. Εκτός από την παλαιά, τη χρόνια αντίθεση Αριστεράς-Δεξιάς, που λόγω και μέσω Σύριζα, φαίνεται να ξεπερνιέται πλέον οριστικά (αυτό είναι το καινούριο) για τον νεοΈλληνα ψηφοφόρο. Επ’ ευκαιρία δε, διαδόθηκε και ως... παγκοσμίου επιπέδου μάθημα στη Δύση (το χαιρέτισαν ήδη οι Ισραηλινοί ομόλογοι, οι Γάλλοι κι οι Αμερικανοί συνδαιτημόνες, ακόμη και ο... Ντάισελμπλουμ). Γιατί επιπλέον εδώ, εξουδετερώθηκε επιτέλους και η μυθολογία του ματωμένου Εμφυλίου. Πέρασε –και μην την είδατε– στο κράτος. Μόνο κάποιοι αναρχικοί (sic) φαίνεται να την επικαλούνται πλέον και κάτι διανοούμενοι/καλλιτέχνες. Παρά το σταλινικό (και εν συνεχεία πασοκικό) υπόβαθρο του νεοΈλληνα.

Και παρότι για κάτι λίγες μέρες στην πλατεία Συντάγματος και τις άλλες πλατείες το 2011 φύσηξε ένας κάποιος φρέσκος αέρας. Που σύντομα ξαναέγινε αδιαπέραστο νέφος, αέρας παραλυσίας, με τα επιπλέον δακρυγόνα και χημικά. Αλλά όταν πια δεν υπάρχει

πάθος, δεν υπάρχει και λόγος για μάθος. Κατακάθεται η ψυχική αδυναμία κι η αποδοχή.

*

Διότι, βέβαια, αριστερό δεν είναι να ζητάς το κούρεμα ή την απομείωση του κρατικού χρέους και την ανάπτυξη. Παρά την απόγνωση των μνημονίων. Πρόκειται για την αλφαβήτα του –πληγωμένου ή όχι– καπιταλισμού. Τα άκρως απαραίτητα. (Όπως «απαραίτητα», απ' την άλλη, είναι και τα κέρδη της Γερμανίας. Και τα μέχρι τώρα πάντα κέρδη, στο πείραμα της Ελλάδας, μιας εξαιρετικά ολιγάριθμης παγκοσμιοποιημένης ολιγαρχίας). Δεν είναι καν αριστερό να προτιμάς απλώς το εθνικό σου νόμισμα που φαίνεται θα στο φορέσουν κι αυτό οι «Ευρωπαίοι», όταν και με τους όρους που θέλουν.

Κάπως «αριστερό» όμως θα ήταν, ή έστω λιγότερο «κοριτσιίστικο», να αναδείξεις την κρίσιμη στιγμή τους εκβιασμούς της Αμερικής, παρότι αυτοί σε έβγαλαν στο κλαρί, δηλαδή κυβέρνηση – τους το χρωστάς. Κι ακόμη περισσότερο, τους εκβιασμούς των μεγάλων ευρωπαϊκών και όχι μόνο εταιρειών, φερ' ειπείν της Siemens. (Όπως καταγράφηκε επί Κωνσταντοπούλου στις επιτροπές της Βουλής, μαρτυρία Βαλυράκη.) «...Κάντε του κεφαλιού σας, αλλά από αύριο το πρωί δεν θα 'χετε φανάρια στο κυκλοφοριακό, εντατικές στα νοσοκομεία, τηλεπικοινωνίες και αεροδρόμιο...», «θα σας σπρώξουμε πιο κάτω κι απ' την Αφρική – δεν θα υπάρχει χώρα...». Ναι αλλά, του κεφαλιού τους δεν κάνουν ποτέ οι κυβερνήσεις. Ούτε τα κράτη. Μόνο το σθένος των «απ' τα κάτω» τα κάνει αυτά – συνήθως δίχως εκ των προτέρων όραμα. Και που τίποτα τέτοιο δεν συζητιέται. Οπότε και, χωρίς καμία ριζική αλλαγή στην οικονομία και το πολίτευμα, ούτε καν ως διαχειριστής δεν προκόβεις. Απλός υπάλληλος.

Φαίνεται ο νεοΈλληνας έχει πάψει για άλλη μια φορά να πιστεύει στον εαυτό του. Δεν αξιώνει πλέον κανένα νέο πάθος, πολλώ δε μάλλον μάθος. Το πολύ-πολύ αυτό που περιορίζεται στη σκληρή επιβίωση και το χρήμα. Στο μεταξύ η αριστερά, με ή χωρίς εισαγωγικά, θα συνεχίζει να εξουδετερώνει τον ψυχισμό μιας

«αντικρατικής»/ δήθεν αντιδυτικής πλειοψηφίας. Ωστε η ντόπια αυτή –προπατορική;– αμαρτία να πάψει επιτέλους να υφίσταται. Λες και... έτσι θα περισωθεί η ζωή, ή ο σύγχρονος κόσμος από την καταστροφή που φέρει μέσα του.

Κι ενώ τα νέα μέτρα λόγω τζιχαντιστών θα αλλάξουν και πάλι το ευρωπαϊκό τοπίο (προς όφελος, και πάλι, του επιχειρούμενου οικονομικού ολοκληρωτισμού), σίγουρα είναι παράδοξο να έχεις στον Νότο τόσους φοβισμένους ανέργους, ιδιαίτερα νέους. Και η αποσταθεροποίηση να μην είναι προ των πυλών. Άλλοτε αδιανόητο.

* Συγγραφέας, μεταξύ άλλων, των πρόσφατων «Η γοητεία του καπιταλισμού ή Περί κρίσεως» (εκδ. Futura, 2011), «Ο ψηφοφόρος της "Χρυσής Αυγής"» (εκδ. Υπερσιβηρικός, 2013)